

EDITORIAL

Moià, carrer de Barcelona

La Festa Major de Moià d'enguany, curulla d'activitats i de participació, va acabar de forma sobtada. Les notícies que arribaven de Barcelona, el dijous 17 d'agost des de les cinc de la tarda, van fer decidir d'anul·lar la Festa de l'Arbre Fruïter. Era una edició que havia de ser presidida per una investigadora moianesa que ha excel·lit liderant un grup de recerca, lluitant contra la malaltia, mentre un altre grup semblava de terror i de mort la Rambla de Barcelona i el passeig de Cambrils.

Al llarg de la història, la Festa de l'Arbre només s'havia hagut d'anul·lar durant els anys de la guerra civil i havia tingut una presència testimonial l'any de la Setmana Tràgica. Potser no és anecdòtic, aquest paral·lelisme històric: el conflicte armat contemporani, a Occident, ha agafat aquest caire, escampant la consciència que mai no ens podem sentir segurs en cap ciutat i que en qualsevol passeig, a la platja o comprant flors, una plàcida tarda d'estiu, es pot capgirar en tragèdia.

El 17 d'agost, en una nova data —malauradament— per a la història, Barcelona es va convertir en poques hores en la capital del món. Va haver-hi víctimes de més de trenta nacionalitats. Cap moianesenc no hi va prendre mal, però algun va haver d'estar confinat hores en botigues properes a la Rambla i va ser partícip de la desesperació d'una ciutat que ha esdevingut una destinació turística global i símbol

de respecte, d'igualtat, de tolerància, de bona convivència; en definitiva, de llibertat. Quan Moià va adquirir, en el segle XIV, el dret de ser carrer de Barcelona i va passar a jurisdicció reial, va escapar del feudalisme, un sistema encara present en massa països.

Hem il·lustrat la coberta amb el memorial i tribut de flors, d'espelmes, de testimonis escrits, de peluixos, etc. que persones de creences, llengües i nacionalitats molt diverses han anat acumulant a la Rambla. S'aturen, mediten, pregunten, es recullen i volen deixar el seu testimoni de condol i d'expressió per a un món millor. I ja és una circumstància ben paradoxal que el terrorista deixés abandonada la furgoneta sobre el mosaic de Miró que, a tall de catifa de Corpus, l'artista va regalar a la ciutat per donar la benvinguda a tots aquells que visitaven la ciutat.

A les notícies i les valoracions sobre aquests fets tan luctuosos s'hi han afegit, per si no n'hi hagués prou amb el dolor i el dol, les posicions preses en la lluita política que està vivint Catalunya en aquests moments decisius. Alguns editorials i notícies han semblat fets per mercenaris, més que per periodistes que viuen en una societat oberta i tolerant. LA TOSCA, en aquest número, s'afegeix a la solidaritat i al suport a la ciutat de Barcelona, i és que Moià, més que mai, és carrer de Barcelona.

ÍNDEX

Editorial	3
Actes i esdeveniments	5
Una festa major acabada amb dol. <i>E. Permanyer, E. Roca</i>	5
25 anys del beat F.X. Ponsa. <i>À. Mur</i>	12
La loteria de Moià té xamba. <i>J. Clarà</i>	12
Moianès	14
Incendi d'Artés, Avinyó i Oló. <i>J. Canamasas</i>	14
La comarca del Moianès destaca en la recollida ... <i>J. Font</i>	16
Pròximes millores en el transport públic. <i>Consell Comarcal</i>	18
Forma't i ocupa't al Moianès! <i>Consorci del Moianès</i>	20
Obres al monestir de l'Estany. <i>D. Prat</i>	22
Centenari de Prat de la Riba. <i>J. Clarà</i>	23
Lluís Cerarols, nou delegat territorial de Cultura ... <i>J. Clarà</i>	24
Patrimoni	26
Un segon neandertal a les Toixoneres. <i>M.À. Petit</i>	26
Opinió	28
Canvi en l'escut de Moià. Calia? <i>J. Ruaix</i>	28
Perfils	30
Guillermo Morales, subcampió d'Europa ... <i>J. Riera</i>	30
Cristina Fillat: «Les societats més ... <i>E. Vilardell</i>	32
Les entitats informen	34
Activitat sardanista. <i>Agrupació Sardanista de Moià</i>	34
Òmnium al Moianès	35
Activitats del Cercle Artístic	36
Biblioteca de Moià	38
Natura	39
El cep i la farinera: quantificant la micologia. <i>M. Fortuny</i>	39
Lletres	40
En una taula d'un bar de Moià. <i>M. Baqués</i>	40
Miscel·lània	42
El GR177 i la Moià-França, d'una tirada. <i>J. Font</i>	42
Previsió de «las cabañuelas» 2017-2018. <i>J.M. Picañol</i>	43
Retrat de Moià. <i>A. Cantó</i>	44
Breus	45
Publicacions	46
Moviment demogràfic	47
Necrològiques	48
Dades meteorològiques	50

La Rambla
(fot. J. Font)

ACTES I ESDEVENIMENTS

Una festa major acabada amb dol

Elvira Permanyer, Elisa Roca

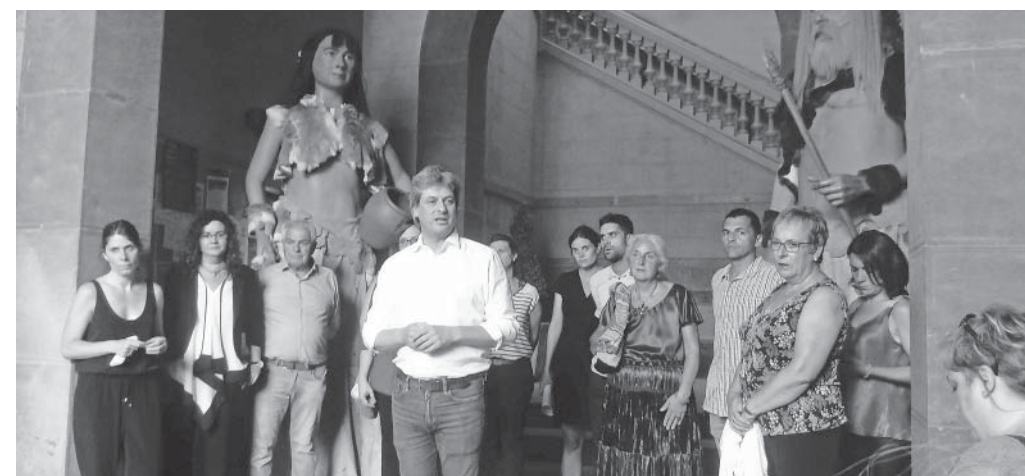
Poc abans que s'iniciessin els actes protocol·laris de la 112a Festa de l'Arbre Fruiter que havia de presidir la moianesa i investigadora Cristina Fillat i Fonts, cap del Grup de Teràpia Gènica i Càncer de l'IDIBAPS, va tenir lloc l'atemptat de la Rambla de Barcelona. Després de reunir-se els membres del consistori, es decidí suspendre tots els actes organitzats per l'ajuntament. Al peu de les escales de la casa de la vila, l'alcalde, Dionís Guiteras, acompanyat per la presidenta de la Festa i els regidors, informà els moianesos que s'havien concentrat a la plaça de la suspensió de la Festa. L'alcalde i alguns regidors també es desplaçaren fins a l'esplanada del parc per informar els presents sobre la decisió presa.

Aquell mateix dia també quedà cancel·lat el concert del Festival Francesc Viñas organitzat per Joventuts Musicals, en què havia d'actuar el baríton Carles Pachón, guanyador del premi ofert per l'Ajuntament de Moià en el darrer Festival Internacional de Cant Francesc Viñas. Amb motiu dels tres dies de dol decretats

a tot Catalunya, també fou suspès el concert de l'orquestra de l'AIMS de Solsona, previst per al dissabte dia 19.

El divendres dia 18 a les dotze del migdia, davant la casa de la vila, tingué lloc un concorregut minut de silenci en homenatge a les víctimes dels atemptats de Barcelona i Cambrils i de rebuig de qualsevol tipus de terrorisme. L'alcalde, Dionís Guiteras, va llegir un text de condemna emès conjuntament per l'Associació Catalana de Municipis i per la Federació de Municipis de Catalunya.

Si, fins aleshores, haguéssim hagut de definir la festa major d'aquest any podríem haver dit, sense equivocar-nos, que havia estat un èxit de gent en tots els actes programats. Un goig veure els carrers concorreguts, les terrasses dels bars plenes, les botigues amb cues, com feia alguns estius que no passava. Pràcticament totes les edats i gustos havien tingut el seu espectacle o la seva activitat; fins i tot s'havia recuperat el concert de festa major amb orquestra i el corresponent

Anunci de la suspensió de la Festa de l'Arbre per l'atemptat de Barcelona (fot. Marta de Planell)

LA TOSCA Can Carner. Joies, 11-13 - 08180 Moià · latosca@latosca.cat · www.latosca.cat

Consell de Redacció: Mercè Bigorra, Jaume Clarà, Josep Font, Albert Lozano, Elvira Permanyer, Roser Portet, Josep Riera, Elisa Roca, Josep Ruaix, Elvira Vilardell
Administració: Eduard Gómez
Impressió: Winihard Gràfics, Moià
Disseny de la revista: Soldevila. Disseny i Comunicació
DL B-4501-1983 — ISSN 2014-5160, 2014-5179 (versió digital) — 8 números l'any. Preu de l'exemplar: 4'5 euros

LA TOSCA és membre
de l'Associació Catalana
de la Premsa Comarcal

Edita: ASSOCIACIÓ CULTURAL
MODILIANUM

Amb el suport de Generalitat de Catalunya
Departament
de la Presidència

ball de nit. Moià havia tornat a estar ple de gent com abans de la crisi, tot en un ambient de festa, amb una crida al civisme a través dels cartells —amb la imatge de tres joves— de la campanya endegada per l'ajuntament. Lamentablement vàrem haver de dir prou sobtadament a l'ambient festiu, la tarda d'aquell dia 17.

XXXV Trobada de Gegants

Un clar preàmbul de la festa major és la trobada de gegants. Enguany han arribat a la trenta-cinquena edició i els gegants de la nostra vila han estat acompanyats per les colles d'Artés, Avinyó, Avià, Esparreguera, Girona, Llinars del Vallès, Malgrat de Mar, Sant Joan Despí, Sant Joan de Vilatorrada, Santpedor i Ullastrell, a més a més dels gegants de l'Agrupació de Colles Geganteres de Catalunya. Com és habitual, van fer la cercavila pels carrers, escortats per un gran nombre de públic, fins a arribar a la plaça del CAP, on van oferir la VI Mostra de Balls de les colossals figures. Durant la cercavila vam poder gaudir dels balls i la gresca de la colla gegantera de Girona, una veritable festa. Per acabar la vetllada, les colles van ser convidades a un bon sopar a Les Faixes.

La nit del dissabte 5 d'agost, els mateixos geganters moianesos organitzaren la ja tradicional cantada d'havaneres al parc municipal. Els cantaries foren el grup Terra Endins.

Festival cerveser: Carpe Birrem

La segona edició del festival itinerant i sociogastronòmic Carpe Birrem va aterrar de nou a Moià. Durant el cap de setmana del 4 al 6 d'agost es va poder gaudir de bona cervesa, bon menjar amb productes de proximitat —elaborats en *foodtrucks*— i de bona música en directe a càrrec dels grups Shamrock Vagabonds, Six in Town i dels dj's Jordi C. i Jose C., Vila i Plade i Stuntman. L'empresa organitzadora, Esdeveniments 7 Vetes, ha trobat amb aquesta combinació d'elements la fórmula per a atraure tot tipus de gent al festival. Cal afegir-hi la ubicació tan cèntrica com és la plaça del CAP i la bona pensada d'obrir les portes a la tarda-vespre —no durant tot el dia com en la primera edició—, evitant l'excessiva calor d'aquells dies. Van tenir cabuda dins el festival activitats per als infants a manera de tallers, una barca vi-vinga que feia les delícies dels més menuts, l'oportunitat que la gent demanés la seva cançó preferida a un *sommelier mu-*

sical i un concurs d'Instagram que premiava la millor fotografia penjada en aquesta plataforma durant aquells dies.

Sopar i bany nocturn

El dissabte 5 d'agost es va estrenar un nou divertiment. Els membres del Club Esportiu Moià van organitzar una vetllada que combinava menjar, música i bany. Amb l'entrada, els assistents podien banyar-se a la piscina del club i menjar tres *montaditos* acompanyats d'una beguda. La música ambiental la hi va posar un dj moianès. La festa va aplegar un bon nombre de persones, sobretot jovent.

Caminada Popular pel Moianès

El diumenge 8 d'agost va celebrar-se la 37ª edició de la Caminada Popular pel Moianès, la més antiga que té lloc a Catalunya. La calor dels dies anteriors havia estat especialment intensa i la nit prèvia coincidien alhora les havaneres, el Carpe Birrem i un sopar a la fresca i bany nocturn, motius que feien augurar una baixa participació. El diumenge a primera hora tronava i va caure, fins i tot, un tímid ruixat, que no va impedir que més de 450 persones participessin en la caminada. Per primera vegada tenia origen i s'acabava al

pavelló poliesportiu, i és que el GEMI volia mostrar, com a primícia, el rocòdrom acabat d'enllestir a l'interior del pavelló, unes instal·lacions espectaculars que permetran de donar servei als nombrosos esca-ladors del Moianès i una iniciació segura a totes les persones interessades en aquest esport. La caminada, enguany, feia un recorregut pel sud de Moià que culminava amb l'esmorzar a les Humbertes.

Pregó de festa major

El diumenge dia 6, a 2/4 de 10 del vespre davant la casa de la vila es féu el pregó a càrrec de Quim Vila, assistit per Marta Carbó. Un pregó improvisat probablement en vint-i-quatre hores, que, malgrat les expectatives generades a causa del títol aparegut en el programa de festa major, «A càrrec d'una cara molt coneguda», va defraudar molts dels presents. Un seguit d'actuacions per a omplir l'estona que no tenien solta ni volta, de les quals només se salvava la ballada de Garrofins per part de veterans. Una xarlotada amb la figura de l'alcalde intentant que es posés americana, sabates i mitjons i un cop de pinta als cabells va tancar el pregó. Moià es mereix una altra manera de convidar els vilatans a la festa major.

Carpe Birrem, a la plaça del CAP (fot. E. Roca)

Avituallament de la caminada popular (fot. E. Roca)

La Cabra d'Or

La festa va començar, com ja es va fer l'any passat, amb la representació dels antecedents de la història de la Cabra d'Or. Amb una veu en *off* s'explica com Aissó, noble català del segle IX, i els seus homes, poden amagar el daurat present que li havia fet un emir de Còrdova en el marc de l'aferissada lluita contra els francs que conquerien les terres catalanes. Aquesta cruenta batalla s'esce-nifica a l'aparcament proper a l'Hospital-Residència —la plaça de les Eres— i es convida tot el públic a situar-se en algun dels flancs i escometre l'enemic amb farina. Per tal de rematar l'episodi bèl·lic, tots els participants acaben ruixats amb aigua. La banda Àuria va amenitzar la funció, el migdia del dijous 10 d'agost. En finalitzar la guerra tothom va quedar emplaçat a les set de la tarda davant l'església parroquial.

El cos central de la festa es va desenvolupar com cada any; només s'observaren petits canvis en la posada en escena, en els diàlegs i en els actors que teatralitzaren el relat. Com ja és habitual i per trobar la cabra d'or, tothom qui va voler va pujar al castell de Clarà per cercar-la. Un cop localitzada, es va celebrar

amb el grup musical Vizuri i la sessió d'un dj fins ben entrada la matinada. I va ser l'endemà que es va festejar la troballa amb tot el poble, baixant la cabra cap a Moià a les espatlles dels portadors i portadores custodiats per la banda Àuria, per les cabretes i pels bastoners —guerrers Auris— fins a l'ajuntament, on el daurat animal quedà escudat. A la tarda va sortir la bèstia daurada pels carrers de Moià, envoltada per grans i petits. Arribats davant l'església i després del tràgic final del malvat Senyor de Planella, tothom va ser convidat al sopar de nocces d'en Bernat i la Dolça. Per tal d'arrodonir la celebració, la nit va acabar amb el balls de la Cabra d'Or i amb la sessió del Dj Cabrit.

Zumba, escuma i Holi Festival

Després de la ressaca de la Cabra d'Or, pares, mares i nens estaven cridats, el dissabte 12, a posar-se en forma amb una *masterclass* de zumba a la plaça del CAP i, a continuació, passar-s'ho la mar de bé amb un ball d'escuma. Tot plegat dinamitzat per tres noies vinculades al gimnàs Moià Sport. Sense un moment de respir, a la tarda s'estrenava una nova activitat també per a tots els públics anomenada «Holi Festival», que va consistir

a fer una multitudinària batalla de colors que s'anaven dipositant en samarretes, cabells, cares... dels participants. Un ambient acoloridament estiuenc que, com a novetat, va agradar moltíssim. Es va dur a terme a l'aparcament de la plaça de les Eres, essent conduït per un dj que va aportar gran dinamisme al festival, embolcallant-ho amb música de moda i ballable al cent per cent.

Quim Vila, Cap a l'espai sideral

El mateix dissabte 12, a la plaça Major, Quim Vila presentà un espectacle humorístic, amb cançons i lletres, «marca de la casa» com deia el programa de festa major, de caire polític sobre el procés independentista i els unionistes, posant de tort i de través qualsevol posició política, opinions i personatges públics. En Quim Vila i els seus músics van voler fer-hi participar els assistents, però els va costar molt d'aconseguir-ho. La plaça, encara que era plena, estava freda malgrat la calor.

Diumenge de festa major

Mentre les parades del mercat del vi i formatge anaven posant-se a punt, s'iniciava, per una banda, el 1r Sketchrawl de Moià i, per l'altra, el «Fes moto», amb el

punt de sortida a la plaça del CAP per a realitzar recorreguts pel Moianès tant en moto com en quad.

A la tarda tingué lloc l'espectacle infantil a càrrec de Moi Jordana Cia de Circ, que va aplegar grans i petits a la plaça Major per oferir el seu espectacle, barreja de malabarisme i comèdia.

A la nit, a l'Espai Cultural Les Faixes es presentà *Vers-Pervers, lírica i humor*, a càrrec dels rapsodes moianesos Baltasar Fonts i Albert Sala, acompanyats pel músic Quim Vila. Durant una hora llarga recitaren i cantaren una trentena de versos de poetes catalans i només una sola poetessa, Rosa Leveroni. Un espectacle senzill, elegant i fresc que merescué llargs aplaudiments del públic assistent.

El Musical, i ja van 13 edicions

Si, ja en van tretze, i aquest any les expectatives generades s'han complert, l'opinió generalitzada és que ha estat un dels millors musicals fets fins ara, encara que tenia el mateix format de sempre, per l'agilitat en els canvis, la durada de tot l'espectacle i molt especialment per la qualitat de balls, vestuari i maquillatge.

Cal reconèixer la feina del centenar de moianesos i moianeses que ballen i

La Cabra d'Or, al seu pas pel carrer de Sant Sebastià (fot. Xavier Riús)

Holi Festival, a la plaça de les Eres (fot. Aj. de Moià)

preparen els seus números, i la dels tècnics voluntaris en diversos àmbits perquè tot sigui possible, any rere any, però cal reconèixer públicament la bona direcció i coordinació que han fet l'equip de les germanes Marta i Elena Serra, Verònica Merino, Olga Valdeoriola, Rosa Forcada i Marc Alcantarilla.

El fil conductor de les actuacions d'enguany van ser balls dels diferents països que va visitar la turista (Teresa Codina), protagonista del vídeo que es va projectar a l'inici de la funció. Així, doncs, durant el trajecte va visitar, entre altres països, Austràlia, amb el número musical de *It's raining men* de la pel·lícula *Priscilla Reina del desierto*, el Carib amb *Under the sea* de *La Sirenita*, Grècia amb *Voulez vous* de *Mamma Mia* o l'Índia amb *Jai Ho* del film *Slumdog Millionaire*...

15 d'agost, festa major

El migdia del dia abans, des de la plaça de Sant Sebastià es féu la tradicional llançada de coets a càrrec de Joan Gaja, assistit per Vicenç Solà, mentre al mateix temps es feia un gran repic de campanes anunciant la festa major.

A les dotze del matí del dia 15 s'oficià la missa solemne amb l'acompanyament

dels cants de la Coral de Moià. Finalitzat l'ofici es podia accedir al cambril per veure de prop la imatge de la patrona de la vila, Maria Assumpta. Sortint del temple es va coincidir amb la cercavila de gegants i bastoners que, a toc de gralles, timbals i bombos, despertaven tots els qui encara tenien enganxats els llençols. Un vermut multitudinari a la plaça Major, organitzat pel consistori i la comissió de festes, va rematar una magnífica matinal.

A la tarda, la coneguda orquestra Rosaleda va omplir l'espai de Les Faiques amb un concert de festa major. Unes cinc-centes persones es van aplegar per escoltar les fantàstiques veus dels solistes interpretant gran varietat de cançons i el seu acompanyament musical. El públic assistent estava agraït que dins els actes d'aquests dies n'hi hagués algun adreçat a una franja d'edat mitjana-alta. A la nit, moltes d'aquestes persones van repetir, ja que a partir de les onze la mateixa orquestra va fer ballar amb un excel·lent repertori.

Jocs, milla i cultura popular

El matí del dia 16, la part alta del parc es va omplir de mainada amb ganes de jugar amb els jocs tradicionals, dinamitzats per Fefe i Companyia. Una bona

iniciativa, perquè es tractava de jocs educatius, de concentració, cooperatius i molt divertits, que van apartar els infants dels jocs virtuals, mòbils, *tablets* i altres estris d'aquest caire, per una estona. I, no tenint-te prou amb això, tothom era convidat a un got de xocolata desfeta i un bon tall de coca. Mentrestant, a l'església es concelebrava una missa en sufragi dels difunts de la parròquia.

A les cinc de la tarda, hom podia tornar als carrers per participar en la milla urbana, on cada any tenen cabuda corredors de totes les condicions i edats.

A les sis, a la plaça Major va tenir lloc la VIII Mostra de Cultura Popular, consistent en la ballada d'una sardana vestida amb la música de la pel·lícula *Mary Poppins*, molt aplaudida pel públic que va concórrer a la cita. Seguidament es ballaren el Ball de Veguers de Sant Joan i el Vals Jota. Durant la mostra es pogué veure l'estrena del Ball de Rams dels Gegants de Moià; els quatre portadors feren ballar amb agilitat i gràcia els gegants moianesos, fet que fou molt celebrat pel públic. Un cop acabada la mostra es va encetar l'habitual audició de sardanes amb la cobla Sabadell.

Per tal de deixar constància d'altres activitats que es van fer durant aquests

dies podem començar per dos partits de futbol que enfrontaren els equips de Moià i Avià, el dia 12 a la tarda. El dia 15 es van veure les cares Moià (3a catalana) amb el Manresa (1a catalana). Per al jovent es van fer concerts com els de Mazoni, Roba Estesa, S'Temple Bar, Sixtus o Miquel Roig —després del sopar jove ofert a la plaça Major el dia 16—, sessions nocturnes amb dj's al parc i la cercavila del Birraval amb la música de Som-hi de Caraband. També es va dur a terme la 3a edició de la Moianès Round Fest 2017, ruta del toixó, el cabirol i la guilla, combinació d'esport, cultura i festa.

Homenatge a la Gent Gran

El dia 17, com és tradició, es féu un ofici solemne a l'església parroquial a intenció de la gent gran, acompanyant els cants la Coral de Moià. En sortir estava preparat a l'esplanada de l'estanyol del parc municipal un vermut amb ball. Enguany la persona homenatjada en nom de tota la gent gran de Moià fou Clara Solà i Bujons. Fins ara sempre havia estat un matrimoni moianès, l'homenatjat, però enguany s'ha encetat una nova manera de veure la gent gran i s'ha escollit una moianesa vídua, mare, àvia i poetessa.

Una escena del Musical, en el seu viatge per tot el món (fot. El Musical)

Ball de rams dels gegants de Moià (fot. C.I.C. - Moià)

25 anys del beat F.X. Ponsa

Àlex Mur Creus

El bisbe Casanova en la celebració

El dissabte 29 de juliol es va commemorar el 25è aniversari de la beatificació de Francesc Xavier Ponsa i Casallarch amb la celebració d'una missa solemne presidida pel bisbe de Vic, Romà Casanova, a l'església parroquial de Moià. Francesc Xavier Ponsa, nascut a Moià en 1916, fou vilment assassinat per una milícia el 28 de setembre de 1936, a l'edat de vint anys, prop de Sant Feliu de Codines, donada la seva condició de germà hospitalari de Sant Joan de Déu. La commemoració, empresa per part del grup de Joves de la Parròquia i la família del beat, va comptar amb una notòria assistència de fidels i de públic. Culminada la cerimònia, es va prosseguir amb una trobada distesa entre el bisbe i diversos fidels, compartint un refrigeri ofert pels Joves de la Parròquia.

La loteria de Moià té xamba

Jaume Clarà

En el sorteig del dijous 3 d'agost, l'administració de loteria de Moià va ser agraciada amb el primer premi. Va vendre tres dècims del número 46.911. No és una quantitat molt important, ni pel nombre de dècims ni pel premi que dona la loteria del dijous (30.000 euros per dècim), inferior a la loteria del dissabte. Però és una evidència més que aquesta administració té xamba, està de sort. No en va és el segon premi important d'aquest any, després que en el sorteig de Reis vengués una sèrie sencera (deu dècims) del segon premi, el 95.379, per un import total de 750.000 euros (75.000 per dècim).

Parlem amb la titular de l'administració, Olga Valldeoriola Sánchez, el dijous

17 d'agost a mig matí, mentre un degoteig de clients fan cap a tramitar les seves apostes en la Primitiva i en l'Euromillón o a comprar loteria. Aquestes modalitats de joc, juntament amb la Bonoloto i les quinielles, són les que tenen més èxit; en canvi, les apostes hípiques no són gens seguides en el nostre país.

L'administració de Moià va obrir-se fa trenta anys, l'agost de 1987. La va obrir Desi Sánchez, la mare de l'actual titular: «Ella volia posar un negoci, una sabateria o en alguna cosa així, però llavors li va venir al cap una loteria, ja que a Moià no n'hi havia cap. Però dues persones més ho havien sol·licitat i la meva mare va haver de lluitar durant quatre o cinc anys

fins que no li ho van concedir. Llavors era molt difícil obrir una administració.»

El primer premi important va arribar pel Nadal de 1996, amb un cinquè premi per al número 25.340, amb el qual es van repartir 72 milions de pessetes, una part molt important a través de les participacions del Club de Golf Montbrú-Moià. Més endavant arribaria una Bonoloto de sis encerts, el 19 de febrer del 2004, amb la qual la persona afortunada va rebre 463.613 euros. I només tres anys després, l'11 de gener del 2007, Desi Sánchez donava el que encara és el premi més important amb què compta el palmarès de l'administració fins ara: sis encerts de la Primitiva, amb ni més ni menys que 1.614.103 euros. Preguntada sobre si els premis escaiguts a Moià són superiors a la mitjana, l'Olga ho confirma, assegurant que «hi ha administracions que no han donat mai cap premi i fa molts més anys que hi són».

A més de tenir quatre números fixos de loteria abonats, als quals juguen un centenar de persones durant tot l'any, per al sorteig de Nadal l'administració també disposa del número del prefix postal de la vila: el 08180.

La clientela, lògicament, és de tota la comarca, a més de les persones que vé-

nen a Moià el cap de setmana. «Durant la setmana vas fent, però el diumenge és el dia fort de venda, sobretot des que podem tenir la màquina activada. Abans, el diumenge només podíem vendre dècims per la finestra.»

De cara al sorteig de Nadal, Olga Valldeoriola també destaca les participacions que fan les entitats. «Semblava que havien anat de menys, però no és així.» Sobretot des que la mateixa administració els ofereix la possibilitat d'imprimir-los, sense cost, les participacions. Això sí, fent una despesa mínima de 3.000 euros en loteria. Més d'un centenar d'entitats la compren aquí.

També li preguntem, com a curiositat, per «manies» de la gent: «Hi ha qui em diu "dóna'm el número de cap per avall, que no el vegi", un altre que vol que l'hi doni doblegat en tres parts, "que me'l posaré així i llavors quan l'obri tinc la sorpresa"... Cada persona és un món...»

Per acabar l'entrevista, provo sort i compro un dècim. Si quan surti publicat aquest número de LA TOSCA s'ha sentit a dir que aquell dia l'administració de loteria va ser agraciada de nou, penseu que jo puc ser un dels afortunats... O potser no..., què hi farem!

Olga Valldeoriola, davant l'administració de loteries (fot. Josep Font)

MOIANÈS

Incendi d'Artés, Avinyó i Oló

Josep Canamasas

Eren tres quarts de tres de la tarda del dissabte 5 d'agost quan al paratge conegut com les Planes del terme municipal d'Artés s'originava un foc per causes desconegudes. Amb una temperatura aquell dia per sobre els 30 graus centígrads i un fort vent de més de 40 km/h procedent del sud-oest, es podia entreveure que seria un foc difícil d'apagar. Es tracta d'una zona boscosa, amb una massa forestal molt gran, i de difícil accés que va encallant una carena darrere l'altra.

Tot i que al terme d'Oló al final només es van cremar 13,5 hectàrees, el desastre podia haver estat gran, ja que el foc es dirigia de ple cap a la zona de Sant Joan d'Oló, que precisament aquell cap de setmana celebrava la festa major.

A les cinc de la tarda, l'ajuntament va activar el pla d'actuació municipal per incendi i per precaució va evacuar els veïns d'aquesta zona. A través de les xarxes socials, l'ajuntament va demanar voluntaris, que prèviament havien de passar per la casa gran a inscriure's amb el DNI. Van ser més de cinquanta persones les que

van respondre a la crida. Bàsicament van ajudar a fer entrepans, muntar llits, anar a buscar subministraments... També es va demanar a la població que portés aigua i aliments per a poder atendre els desplaçats.

Es va habilitar el pavelló municipal amb cent trenta llits proveïts per la Creu Roja. Al final van ser unes vuitanta persones les que hi van passar la nit. També una família de cinc membres es va allotjar a casa d'uns amics que tenen al poble. Les cases afectades del terme d'Oló van ser: la casa de colònies dels Clapers, on aquell dia hi havia cinquanta-un nens, que van portar al pavelló municipal d'Artés; Cal Cases, la Plana, Cal Fuster, Cal Pó, Ca la Mestressa, Ca l'Abellar i la Casanova del Tonet. Val a dir que a Cal Cases hi viuen deu famílies en forma de comuna i la Plana és una casa on fan activitats neorurals; d'aquí el nombre tan elevat de persones desplaçades.

Degut a la difícil orografia del terreny, al final s'hi van destinar setanta-una dotacions terrestres i onze mitjans aeris,

dos dels quals eren hidroavions i l'avió de coordinació del ministeri d'Agricultura i Pesca, Alimentació i Medi Ambient. Per sort, va ser un dia sense cap altre incendi; d'aquí que s'hi poguessin destinar tants efectius. Cap a les nou del vespre, quan el fort vent havia minvat, el foc estava bastant controlat; almenys des d'Oló ja no es veia cap columna de fum com s'havia vist durant la tarda. Al llarg de tota la nit s'hi va continuar treballant, ja que els informes deien que no estava estabilitzat però evolucionava bé. Durant tot el dilluns 6 d'agost, els bombers van estar treballant per apagar petits incendis que s'anaven succeint i remullar soques que encara estaven fumejant. Cap a les sis de la tarda es comunicava als veïns que ja podien tornar a casa seva. No ho van poder fer abans perquè les autoritats van tallar els accessos i només deixaven passar personal autoritzat, per tal de mantenir la carretera neta.

Al final, la totalitat de bosc cremat va ser de 360 hectàrees, de les quals 142 eren del terme d'Artés, 204 del terme d'Avinyó i 13,5 del terme d'Oló. El foc el van aturar entre la masia de Torcó (Avinyó) i la masia de l'Espinalt (Santa Maria d'Oló). Després de tot, com va dir un bom-

ber, si el vent hagués bufat de ponent a llevant el foc hauria arribat fins a l'Estany i segurament s'hagueren cremat més de 1.000 ha.

Com es pot veure en les dades, pel que fa al terme d'Oló, el territori cremat no va ser molt gran, però el moviment d'ambulàncies, camions de bombers, Mossos d'Esquadra, vehicles ADF i tractors amb bótes d'aigua d'aquell dissabte va ser constant.

El dimarts 7 d'agost, a dos quarts d'onze del matí, les autoritats consideraven acabat el foc. L'ajuntament del municipi donava les gràcies a totes les persones que d'una manera o altra van col·laborar a extingir-lo, que van ser moltes, però molt especialment als voluntaris i ADF, ja que des del primer moment van respondre a la crida per a posar-se a les ordres de les autoritats, fins i tot en hores nocturnes. Val a dir que Oló és un poble que ja té una llarga experiència en temes de foc i sempre s'hi ha bolcat quan ha estat necessari. Això de ben segur que ha fet que el mal fos menor.

Finalment, també va donar les gràcies a tots els afectats per la seva comprensió en uns moments tan durs i complicats de la seva vida.

L'incendi, vist des del vèrtex geodèsic de la costa de la Creu, a Moià (fot. Josep Font)

Efectes de l'incendi, prop de l'Espinalt (fot. J. Canamasas)

La comarca del Moianès destaca en la recollida selectiva de residus

Josep Font

L'Agència Catalana de Residus va publicar aquest estiu les dades de recollida de residus a Catalunya corresponents a l'any 2016. Per al conjunt de Catalunya, el 38,5% dels residus es recull de forma selectiva i es poden, així, tractar i reciclar, evitant que vagin directament a l'abocador. A Europa, l'objectiu per a l'any 2020 és que almenys la meitat dels residus es recullin de forma selectiva, un objectiu que a Catalunya només compleixen set comarques, entre les quals està inclòs el Moianès, amb un 51,9% de residus aplegats de forma selectiva.

Des de l'Agència Catalana de Residus interpreten que les dades del Moianès «són un exemple per a altres territoris» i que, per a continuar en aquesta direcció, «el més eficient és la tasca que poden fer els educadors ambientals, un element de proximitat per a convèncer la població dels avantatges i de com és de necessari per al medi ambient gestionar els residus correctament».

A més de la conscienciació i la sensibilització de les administracions i dels ciutadans —que són elevades, al Moianès, en opinió de l'Agència en funció de les dades disponibles—, un dels factors que més hi influeixen és la introducció de sistemes altament eficients de recollida selectiva, com és el cas de la recollida Porta a Porta (PaP), que l'any 2017 utilitzen ja 129 municipis catalans, abastant una població de més 300.000 habitants. Una altra mesura que alguns municipis estudien és introduir sistemes de pagament per generació.

Tal com mostra el gràfic, als municipis del Moianès hi ha molta diferència pel que fa al grau d'eficiència en la recollida selectiva de residus. En un extrem, Collsuspina

gairebé arriba al 80% de recollida selectiva sobre el total. A Castellterçol és d'un 72% i a Santa Maria d'Oló d'un 62,7%. Aquests tres municipis utilitzen el sistema de recollida PaP. En l'altre extrem, Monistrol de Calders, Calders i l'Estany no arriben ni al 30%.

A Collsuspina van introduir el sistema PaP l'any 2014. En fan una avaluació positiva, «tant pel que fa a l'increment del reciclatge com per l'acceptació de la població». L'únic problema, a parer de l'ajuntament, és que «el sistema comporta un increment del preu del servei, ja que creix el nombre de viatges». Al municipi de Santa Maria d'Oló van introduir el sistema PaP l'any 2012. Dolors Serral, regidora de Territori i Medi Ambient, després de cinc anys d'experiència creu que les valoracions són molt positives i per diverses raons: «per l'elevat percentatge de reciclatge que aconseguim, per la comoditat i les facilitats que aquest sistema té per als usuaris i també perquè, sense contenidors al carrer, es millora la higiene i s'eviten males olors, sobretot a l'estiu».

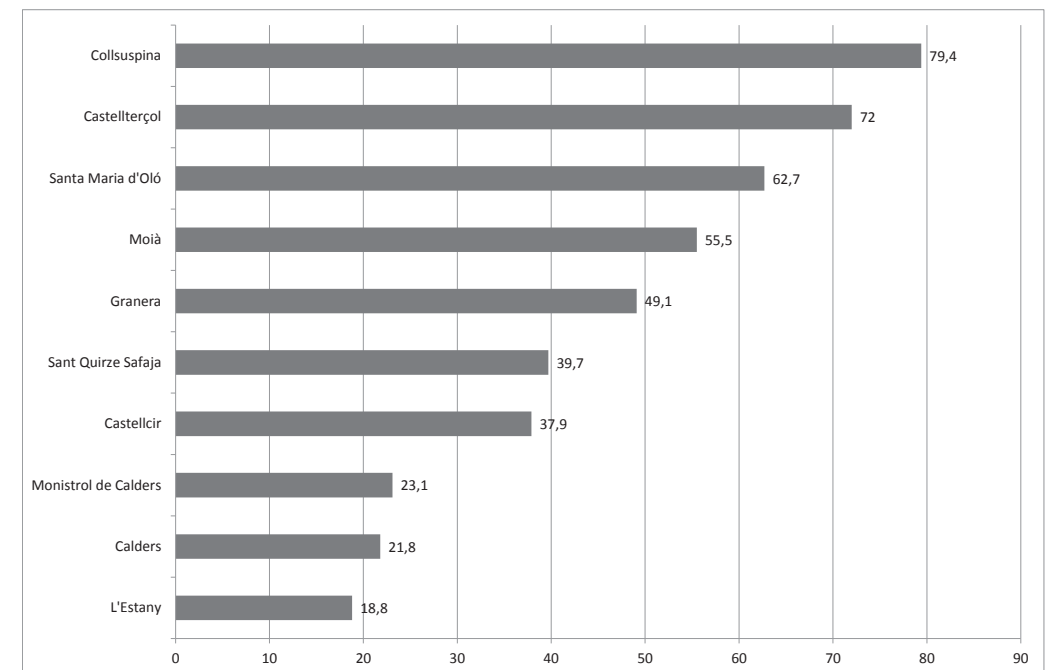
Moià, amb un 55,5% de recollida selectiva de residus, depassa també l'objectiu europeu marcat per al 2020, i ho ha aconseguit sense introduir el sistema PaP. Dionís Guiteras expressa que «des del canvi d'organització dels punts de recollida amb àrees completes amb totes les fraccions hi ha hagut un augment substancial de reciclatge; tot i això, encara hi ha camí per recórrer». L'augment d'ingressos per reciclatge, a més, «ha permès de suavitzar l'augment del cànon que s'aplica a la fracció de rebuig». Guiteras creu que el model de contenidors al carrer és el més eficient, pel que fa a costos, «ja

que el camió només ha d'anar als punts on hi ha contenidors, que en el cas de Moià són una cinquantena».

En el grup de municipis que no arriben al 50% hi ha diversitat d'opinions. A l'Ajuntament de Castellcir creuen que el sistema PaP «té uns avantatges i uns inconvenients, i s'estan valorant altres sistemes diferents del porta a porta que siguin millors». A Calders s'ho han plantejat en alguna ocasió, d'introduir aquest sistema. Pel que fa a l'Estany, que no arriba ni al 20% de recollida selectiva, «aquest 2017 comencem a implantar el sistema porta a porta en el vidre», informa Josep Ricart, regidor de Medi Ambient, que afegeix que «progressivament procedirem a implantar el porta a porta del tot. És la millor solució per a tothom».

La introducció del sistema PaP significa un canvi radical: Navarcles, que el va introduir el mes de juny d'enguany, ha passat de reciclar entre un 20-25% al 82,5% del total. Des de l'Agència Catalana de

Residus aposten per continuar estenent el sistema PaP, que és un model que està implantat en grans ciutats europees, com Brussel·les i Milà, desmentint així que el sistema sigui sostenible només en petits municipis. Estan d'acord que té un major cost de recollida, però que queda del tot compensat pel cost menor de tractament i pels ingressos que suposa el reciclatge de material. Des de l'Agència són del parer que cal informar cada ciutadà del cost que suposa recollir i tractar la seva brossa: «aquesta xifra no pot estar amagada en el rebut de l'IBI o de l'aigua; si el ciutadà no és conscient del que li costa la brossa, no canviarà els hàbits». I afegeixen que s'ha d'introduir el pagament per generació de residus: «cal anar a una tarifa que estimuli el reciclatge; aquella persona que no recicla pagarà més de taxa municipal que aquella persona que recicla, i a l'inrevés; és la clau: l'argument econòmic», afirmen des del gabinet del conseller de Territori i Sostenibilitat.

Percentatge de recollida selectiva de residus sobre el total als municipis del Moianès. 2016
(Font: Agència Catalana de Residus)

Pròximes millores en el transport públic

Consell Comarcal del Moianès

El dia 19 de juliol el Departament de Territori i Sostenibilitat va presentar als ajuntaments i als consellers comarcals l'estudi sobre les propostes de millores del transport públic a la comarca del Moianès. Les propostes es basen en les peticions i necessitats de mobilitat recollides en més de dues-centes enquestes als ajuntaments i a ciutadans del Moianès durant l'any 2016, fetes amb la col·laboració dels deu municipis de la comarca i la coordinació del Consell Comarcal del Moianès.

L'estudi preveu dues fases d'implantació. La primera fase es posarà en funcionament el 12 de setembre, coincidint amb l'inici del curs escolar, i la segona està prevista durant el 2018.

En la primera fase es reforça i es desdobra la línia de Manresa-Moià-Vic creant les línies Castellterçol-Manresa i Castellterçol-Vic. Les millores consisteixen en la incorporació de més serveis i en l'ampliació dels horaris per tal de poder anar a Manresa i a Vic abans de les vuit o les nou del matí i amb serveis de tornada al migdia, amb l'objectiu de permetre poder anar

en transport públic als centre educatius, universitaris o sanitaris.

En la segona fase s'aniran implementant millores progressivament. Abans de final d'any es millorarà la connexió de Monistrol de Calders amb Sabadell i a partir del 2018 s'incrementarà el servei de la línia Oló-Barcelona amb la millora dels horaris i la connectivitat de la línia amb l'express que va a la Universitat Autònoma. Per altra banda, també s'incrementarà el servei i la connexió de la línia Castellterçol-Granollers. A Castellcir, Granera i Sant Quirze Safaja hi ha previst posar en funcionament un servei a la demanda que consisteix a recollir les persones d'aquests municipis prèvia reserva i traslladar-los a Castellterçol per tal que allà puguin connectar amb les línies regulars de transport (Vic, Manresa, Barcelona).

El cost de les millores a implementar en el transport públic del Moianès serà d'uns 45.000 euros en la línia Castellterçol-Moià-Vic, uns 115.000 en la Castellterçol-Moià-l'Estant, i uns 120.000 per a la segona fase.

Presentació de l'estudi de transport públic, el 19 de juliol (fot. CCM)

Assessorament personalitzat i gratuït en les reclamacions per les clàusules abusives dels bancs

» La Diputació de Barcelona i l'Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona presenten un conveni per a l'atenció personalitzada dels consumidors

» L'acord s'estendrà a la resta de col·legis professionals de la demarcació i preveu el desplaçament d'advocats a les dependències municipals

■ Redacció.

L'acord entre la Diputació de Barcelona i l'ICAB preveu el desplaçament d'un advocat a les dependències dels Serveis Públics de Consum de les comarques de Barcelona que, prèvia visita concertada, atindrà de forma individualitzada les consultes dels consumidors. A més, el consumidor també rebrà atenció personalitzada en relació a la justícia gratuïta si decideix acudir a la via judicial. «Aquest conveni reforça el servei d'atenció al ciutadà de la Diputació i se suma als ja treballats en matèria d'atenció jurídica. Una demanda imprescindible avui dia: garantir el servei al ciutadà», ha explicat la presidenta de la Diputació de Barcelona, Mercè Conesa.

«Agraïm el paper de la Diputació de Barcelona en la firma d'aquest acord: ens ha permès aplegar mitjans per defensar els drets de les persones», ha afirmat el degà de l'Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona, Oriol Rusca. «La proximitat és fonamental i en aquest sentit el coneixement que té la Diputació del territori ha estat clau», ha afegit.

■ Servei a tota la demarcació

Aquest primer conveni cobrirà 22 Serveis Públics de Consum a 6 comarques (Alt Penedès, Anoia, Baix Llobregat, Barcelonès, Garraf i Maresme): una àrea amb prop d'un milió i mig de persones. Les visites es podran concertar fins el mes de desembre, a excepció del mes d'agost, i es faran, per tant, durant prop de 90 dies hàbils fins a final d'any. En aquest termini, s'oferirà el servei 350 hores cada mes. En aquest sentit, la diputada de Salut Pública i Consum, Laura Martínez, ha destacat que «el ciutadà, a través del seu ajuntament, rebrà una atenció acurada i personalitzada. També en relació a la justícia gratuïta si decideix acudir a la via judicial», ha afegit.

L'objectiu de Diputació de Barcelona és estendre aquest servei d'assessorament personalitzat sobre clàusules abusives als 311 municipis de la demarcació. Així, la corporació contempla la firma de convenis amb la resta d'Il·lustres Col·legis d'Advocats, com són el de Granollers, Manresa, Ma-

taró, Sabadell, Sant Feliu de Llobregat, Terrassa i Vic.

■ Suport als consumidors

Els acords amb els col·legis professionals d'advocats se sumen a les accions de suport als consumidors que la Diputació de Barcelona impulsa des de fa mesos per acompanyar-los en les seves reclamacions per les clàusules abusives.

Justament per atendre aquestes consultes, aquest any ha augmentat fins als 2 milions d'euros el pressupost destinat als Serveis Públics de Consum. També ha intensificat la formació específica en clàusules abusives als tècnics d'aquests Serveis (77 municipals i 7 comarcals) i ha contractat les associacions de consumidors més representatives per fer 150 xerrades i tallers arreu del territori.

En els 224 municipis que no disposen de Servei Públic de Consum propi, els ciutadans també reben atenció directa a través de les Unitats Mòbils d'Informació al Consumidor (UMIC). Des de començament d'any, a més,

la Diputació de Barcelona ofereix consells i informació sobre els protocols de les entitats bancàries, adreces de contacte, l'agenda d'accions formatives i un formulari de reclamació a través de la seva pàgina web (www.diba.cat)

■ Connectem la ciutadania amb la cohesió social

Connectar la ciutadania amb la cohesió social, com a pilar bàsic de l'estat del benestar, és un dels objectius estratègics del Pla de Mandat 2016-2019 de la Diputació de Barcelona. A banda del suport als consumidors, la corporació impulsa en aquest sentit un Pla de Xoc contra la Pobresa, que vol donar resposta a l'empobriment progressiu i al corresponent increment del risc d'exclusió social.

Com a accions concretes, aquest Pla de Xoc contra la Pobresa inclou el programa de Foment de l'Ocupació, el Servei d'Intermediació de Deutes de l'Habitatge, el programa d'Auditories i Intervenció en habitatges en situació de pobresa energètica i el programa Targeta Moneder amb impacte social.

Forma't i ocupa't al Moianès!

Consorci del Moianès

El Consorci i el Consell Comarcal del Moianès ja han obert el període d'inscripcions per als cursos que ofereix durant el darrer quadrimestre de l'any (setembre-desembre 2017) i que s'adrecen a emprenedors, empreses i particulars.

Entre la formació adreçada a les persones, un dels objectius principals és formar aquelles que actualment estan en procés de recerca de feina per tal de donar-los eines per a millorar la seva competitivitat i afavorir-los l'accés al món laboral.

Com en altres edicions, hi trobem l'Aula de Recerca de Feina, un cicle de tallers que donarà suport en la identificació i desenvolupament de competències necessàries en el mercat de treball, com els tallers: Objectiu trobar feina, o el projecte Tastet d'Oficis: Atenció al públic-Administratiu/va, Hostaleria, Peó de magatzem... També hi ha el curs de monitor de menjadors escolars, idiomes o informàtica, entre altres.

A més, el Consorci i el Consell Comarcal del Moianès aposten per la formació transversal per a l'obtenció de títols oficials, amb els cursos de preparació per a les proves d'accés a grau superior i a grau mitjà o l'obtenció de certificats de nivell de català, així com el CFGM Atenció a persones amb dependència, a l'Institut Moianès.

Quant a formació empresarial, destacada, cursos i xerrades informatives de diferents temàtiques (model de cooperativa, gestió empresarial, finançament, màrqueting digital, prevenció de riscos laborals, manipulació d'aliments, formació específica per al sector turístic i comercial...) i també cursos específics per als autònoms, per a aprendre a gestionar el negoci.

Com a acció destacada hi trobem el programa de formació en direcció estratègica empresarial en clau de competències, que consisteix en el desenvolupament competencial dels emprenedors/es i dels seus equips, i que consta de diferents mòduls.

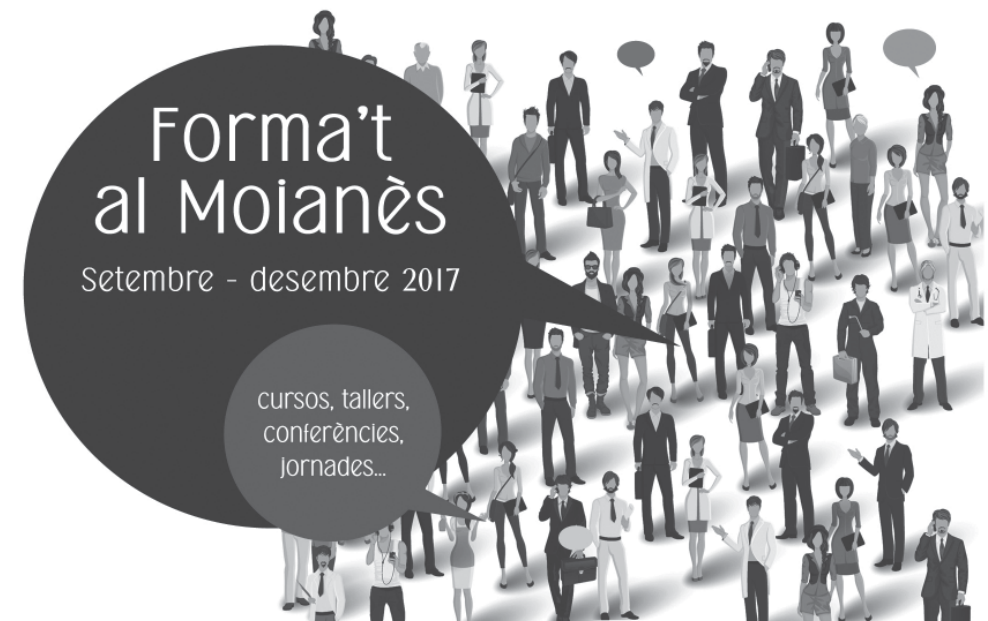
L'objectiu principal d'aquestes accions és formar les empreses per tal de millorar la seva gestió i competitivitat i ajudar els emprenedors a crear i a consolidar el seu negoci.

Programa 30 Plus

El programa 30 Plus és una iniciativa del Servei d'Ocupació de Catalunya que té com a objectiu fomentar la contractació de persones majors de trenta anys que estan a l'atur, mitjançant subvencions a empreses que contractin persones que participin en el programa.

En el cas de la comarca del Moianès, es poden tramitar fins a vint ajudes per a contractacions d'aquest tipus, que consisteixen a subvencionar el salari mínim interprofessional durant un període d'entre sis i nou mesos. Alhora, el treballador contractat està obligat a fer una formació relacionada amb el lloc de treball, que li aportarà coneixements més específics i concrets i que l'ajudaran a desenvolupar-se millor en la feina.

El termini màxim per a poder realitzar un contracte dins aquest programa és l'1 d'octubre del 2017! Així que, si tens més de trenta anys, estàs en situació d'atur i vols aprofitar aquesta oportunitat de treball i formació, truca al 93.830.14.18 per concertar una entrevista al SOM-Servei d'Ocupació del Moianès. I si sou una empresa interessada a contractar personal a través d'aquesta subvenció, poseu-vos també en contacte amb nosaltres.

Consulteu tota la formació i activitats a:

www.consorcidelmoianes.cat

www.ccmoianes.cat

Inscripcions: <https://goo.gl/forms/EC0hOo88Lput5KHs1>

Consorci del Moianès

Joies, 11-13. Moià
93 830 14 18
formacio@consorcidelmoianes.cat

Consell Comarcal del Moianès

Joies, 11-13. Moià
93 820 80 00
ccmn.formacio@ccmoianes.cat

Amb el suport:

Aquest projecte està subvencionat pel Servei Públic d'Ocupació de Catalunya en el marc del Programa de projectes innovadors i experimentals

Obres al monestir de l'Estany

David Prat

A principis d'estiu es va tornar a obrir al públic el monestir de Santa Maria de l'Estany, després d'haver estat set mesos tancat per obres de reforma.

Aquesta darrera reforma s'ha centrat, sobretot, a protegir el monestir dels efectes de la pluja i la humitat en general. Per això, s'ha hagut de fer una nova teulada, s'ha repassat el sostre de formigó (construït arran d'una reforma anterior) perquè ja tenia filtracions d'humitat, i s'ha posat una canal nova de coure a la vora dels vessants interns de la teulada.

Al mig del claustre també s'hi han fet modificacions. La distribució del jardí és la mateixa, però se n'han tret els quatre xiprers que hi havia perquè suposaven problemes de manteniment i perquè impedièren tenir una visió neta i de conjunt de tot el claustre, i en lloc seu s'hi han posat plantes de menys alçada. A més a més, s'han posat quatre espais amb grava als quatre angles per a rebre el raig d'aigua dels desguassos de les canals.

Per altra banda, s'ha refet el mur que sosté els capitells. Les juntures de ciment estaven molt deteriorades i plenes de forats. S'ha tret tot el ciment i s'han refet les juntures amb materials nobles.

A les bases de les columnes dels capitells també s'hi han detectat problemes, perquè són de pedra sorrenca i estan molt desgastades. Se n'han tret els pegats de ciment que hi havia i s'hi ha aplicat un líquid per a consolidar-les més. En canvi, els capitells no s'han sotmès a cap tractament llevat d'una aspiració de la brutícia que hi havia acumulada.

A l'interior del museu, a la segona sala, s'hi ha fet una escala nova que dóna accés a la galeria superior del claustre, que més endavant s'obrirà al públic i que està

previst que sigui un espai apte per a fer-hi cursos o xerrades. La mateixa escala també permet un accés més còmode a la teulada per a facilitar-ne el manteniment.

Finalment, s'ha aprofitat la reforma per a modificar una mica la distribució dels objectes exposats al museu.

El claustre, després de les obres (fot. D. Prat)

Centenari de Prat de la Riba

Jaume Clarà

L'aniversari de la mort d'Enric Prat de la Riba, que cada any celebra la vila de Castellterçol el primer dia d'agost, enguany va revestir un caràcter diferent. La commemoració del centenari n'era la causa i, sobretot, qui estava convidat a encapçalar l'acte, el president de la Generalitat de Catalunya, Carles Puigdemont.

El president fou rebut a la casa de la vila, poc després de les set de la tarda, per les autoritats locals i comarcals, amb l'alcalde Isaac Burgos al capdavant. Anava acompanyat per tres consellers del seu govern: Joaquim Forn (Interior), Lluís Puig (Cultura) i el castellterçolenc d'adopció Toni Comín (Salut). També hi assistiren, entre altres, la presidenta de la Diputació de Barcelona, Mercè Conesa, i el president del Consell Comarcal del Moianès, Dionís Guiteras. Tots ells, i el públic present, foren homenatjats amb la Dansa de Castellterçol. A continuació, en el saló de plens de la casa de la vila es va inaugurar un mural dedicat a la figura de Prat de la Riba, obra de David Font, artista local establert a Londres.

El plat fort de la commemoració, amb els discursos institucionals, va tenir lloc a la plaça Prat de la Riba. Allà els esperava l'ex-president de la Generalitat Jordi Pujol, la salutació del qual amb el president Puigdemont era esperada per públic i mitjans.

La figura del «seny ordenador de Catalunya» va ser glossada per Isaac Burgos, per Mercè Conesa —no endebades Prat de la Riba arribà a dirigir la Mancomunitat des de la presidència de la Diputació de Barcelona— i per Carles Puigdemont. A tres mesos del referèndum per la independència de l'1-O era obvi que qualsevol discurs seria llegit en clau política de present. Així, de les paraules de Puigdemont sobre la vigència del pensament i l'obra pratiana, els mitjans en van ressaltar aspectes com la crida a «construir el país sobre les bigues mestres» de Prat, o el fet que el govern de Madrid segueixi, un segle després, «sense entendre el desig majoritari del poble català».

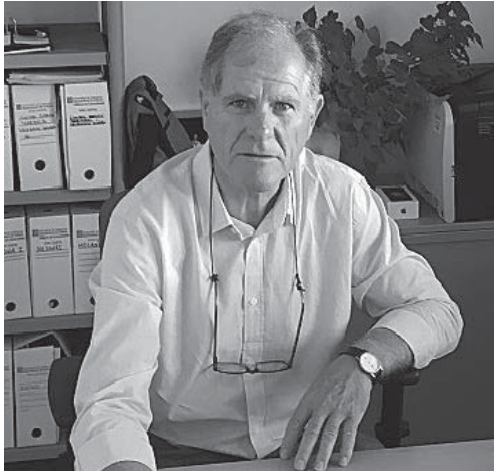
La commemoració va acabar, prenent caràcter festiu, amb un concert del cantautor solsoní Roger Mas.

Conesa, Puigdemont, Burgos i Guiteras en el balcó de la casa de la vila (fot. J. Font)

Lluís Cerarols, nou delegat territorial de Cultura a la Catalunya Central

Jaume Clarà

Lluís Cerarols

El dia 26 de juliol i fruit de la reestructuració del Govern de la Generalitat de Catalunya que s'havia produït uns quants dies abans, Lluís Cerarols i Cortina va ser nomenat delegat territorial de Cultura a la Catalunya Central. Cerarols havia estat, durant la legislatura anterior (2011-2015), alcalde de Calders per la Candidatura Democràtica de Calders i abans regidor (1983-1987); ara afiliat al PDeCAT, en les darreres eleccions havia tancat la llista de CiU encapçalada per l'actual batlle, Eduard Sánchez. Professor de Filosofia a l'Institut Llobregat de Sallent, ha estat àmplia la seva participació en el món associatiu, entre altres com a membre de la junta d'Òmnium Cultural del Bages (2009-2011) i, des de fa uns mesos, com a coordinador d'enllaç al Moianès dins d'Òmnium Cultural Bages-Moianès. Autor de diversos llibres de caràcter literari i memorialístic, també és col·laborador de Modilium i de LA TOSCA.

Enhorabona per les noves responsabilitats que assumeixes. Què t'ha motivat a acceptar el càrrec? Quins objectius et marques en el seu exercici?

La veritat és que m'ho van proposar sense jo haver pensat que un dia em farien una proposta semblant. Ho vaig acceptar després de pensar-m'ho un parell de dies, perquè és una manera de col·laborar amb el país a través del govern i en un àmbit en què jo em sento còmode i motivat, com és el de la cultura.

No sabia dir els objectius concrets; de moment encara tinc feina a conèixer per dins les funcions i la capacitat de gestió d'un delegat territorial del govern. Pel que veig, crec que gaire marge de maniobra no hi deu haver, tot sembla bastant finalista. Ara bé, dins les possibilitats que pugui tenir, m'agradaria potenciar aquells àmbits que promoguin el desenvolupament cultural de les persones del territori. Una primera cosa que he observat és el desconeixement que hi ha de les visites, activitats culturals... entre les diferents comarques de la Catalunya Central. Seria bo de tenir una guia cultural bàsica de la Catalunya Central.

A dos mesos i mig del referèndum de l'1-O, aquest és un càrrec que forçosament ha de ser de curta durada? Com afecta el fet del referèndum l'acceptació del càrrec?

Suposo que serà curt; jo m'ho plantejo des de la provisionalitat. Ara bé, mentre hi sigui procuraré treballar com si fos de llarga durada. Potser, quan n'hauré après, ja hauré de deixar-ho. Però això no ho sap ningú i no podem preveure com serà aquest futur incert. Poden passar moltes coses.

Pel que fa al referèndum, la veritat és que no hi vaig ni pensar. Vaig pensar en la feina d'una delegació de cultura del govern, més que no pas en qüestions més polítiques. Tanmateix, sóc conscient que aquests pròxims mesos la política catalana pivotarà a l'entorn, primer, de fer el referèndum l'1-O i, després, en funció del resultat i la participació, en com es gestiona l'esdevenidor de Catalunya dins, fora o al costat d'Espanya en els propers anys.

Des de fa poc eres coordinador de la part moianesenca d'Òmnium Cultural Bages-Moianès. La teva nova responsabilitat pot afectar el desenvolupament del nou projecte?

No ho sé. He de veure com d'intensa és la dedicació necessària d'aquest càrrec. Si ho puc fer compatible, ho faré, almenys durant uns quants mesos més, fins que es consolidi el grup d'Òmnium del Moianès. Sigui com sigui, treballarem perquè al Moianès hi hagi activitats promogudes o apadrinades per Òmnium Bages-Moianès. La idea del grup d'Òmnium és que pugui ser present d'una manera o altra en els deu municipis de la nova comarca.

Després del teu pas per l'alcaldia de Calders en la legislatura anterior, semblava que havies quedat molt cansat de l'exercici polític. Dos anys després, però, les sensacions deuen haver canviat. Com ha evolucionat el teu pensament al respecte?

El meu pas per l'alcaldia va ser complicat; d'una banda, el ple de la crisi econòmica i el fort endeutament municipal, i, de l'altra, alguns temes que cremaven els dits i que vaig trobar damunt la taula. Sortosament, amb molta prudència i amb un bon treball en equip de tots els membres del consistori, vam poder tirar endavant i sortir-nos-en.

El meu desgast no va ser tant per la gestió municipal sinó més aviat per la cara

més fosca que a vegades té la política, oi més la política local d'un petit municipi. Però he reposat dos anys, crec haver entès i assimilat la lliçó de realisme polític, i sobretot he estat treballant intensament durant aquest temps en un treball conjunt amb un meu amic en l'apassionant àmbit de la filosofia. Justament, al cap de quinze dies d'haver acabat aquest treball és quan em van trucar per al càrrec de delegat.

Així, doncs, les experiències difícils de l'alcaldia les he convertides en positiu i en creixement personal. D'altra banda, he acabat una tasca intel·lectual important per a mi en el treball de filosofia esmentat. Ara em sento bé, a punt de treballar per al govern del meu país. Sempre he pensat que la política, si es fa des de la bona fe i des de l'actitud de servei, és una tasca de les més nobles que hi ha.

Com veus la situació cultural de la nova comarca del Moianès? Què haurien de fer-hi les diverses administracions (local, comarcal...)? I la societat civil?

Veig que és una comarca culturalment molt viva, hi ha moltes iniciatives en els diferents pobles. Potser li falta que es consolidi més el sentit de comarca i que es treballi, no solament pensant en el municipi, sinó pensant també en l'àmbit comarcal. Un exemple: l'any Prat de la Riba no hauria de ser solament important per a Castellterçol, sinó també que se'n fessin en tots els municipis, a les escoles, instituts, i que hi hagués conferències, exposicions itinerants...

Però aquesta hauria de ser la tasca del Consell Comarcal del Moianès i encara és molt nou i no ha tingut temps de desplegar la seva força. Un bon Consell Comarcal hauria de superar les diferents capelletes locals i treballar de forma absolutament transparent i plenament democràtica per una comarca culturalment oberta.

PATRIMONI

Un segon neandertal a les Toixoneres

Maria Àngels Petit i Mendizàbal

Just fa un any que donàvem notícia a LA TOSCA (núm. 763, setembre del 2016) de l'extraordinària troballa de dues restes humanes corresponents a l'*Homo neanderthalensis*. Amb aquest descobriment la cova de les Toixoneres de Moià s'afegia al selecte i escàs nombre de jaciments catalans amb aquest tipus de registre arqueològic.

Enguany, tot era esperar la campanya d'excavacions al jaciment moianès amb el desig que es continués amb la bona sort de l'any passat. Les expectatives s'han vist confirmades i una vegada més revelen la riquesa i el potencial del jaciment.

Malgrat l'expectació que desvetlla en la població i els mitjans de comunicació aquesta mena de troballes, hem volgut donar a conèixer de manera més àmplia als lectors allò que enguany han proporcionat les campanyes tant al Toll com a les Toixoneres. Per això hem demanat la informació al director de les excavacions i membre de l'IPHES (Institut Català de Paleocologia Humana i Evolució Social), Dr. Jordi Rosell, el qual molt amablement ens l'ha lliurada.

A la **cova del Toll** es continua treballant en una superfície que data de fa 50.000 anys (històricament ens trobem en el paleolític mitjà), on s'han recuperat més de 200 restes d'animals en un estat excepcional de conservació. La majoria d'elles corresponen a óssos de les caver- nes, però també s'han trobat restes de llops i d'urs. Hi ha restes corresponents a totes les edats, fins i tot nadons. Una dada de gran interès és que els ossos dels animals presenten sovint marques de les mossegades fetes per altres animals carnívors com podrien ser els mateixos óssos o bé lleons i hienes, que sabem que sovintejaven en el territori en aquell

temps. No obstant això, l'evidència més notable és la troballa d'una petita eina de quars i, sobretot, de marques de tall en els ossos realitzades per humans. Aquestes marques, que ja havien aparegut en anys anteriors, acostumen a situar-se principalment a la cara interna de les costelles i les vèrtebres dels animals, amb una clara intencionalitat d'accedir a les vísceres. Això ens fa pensar que els neandertals d'aquesta zona devien accedir de manera immediata als cadàvers i que ho feien en els períodes d'hibernació dels animals.

Les dues qüestions que els investigadors volen resoldre en el futur són: quina fou la freqüència amb què les comunitats humanes produïen aquest tipus d'activitats?, i quins eren els principals predadors que feien el carronyeig de les restes dels óssos de les caver- nes a la cova del Toll i amb quina intensitat?

A la **cova de les Toixoneres** s'han recuperat més de 7.000 objectes entre eines lítiques i restes faunístiques, corresponents totes elles a una superfície datada en 52.000 anys d'antiguitat (continuem en el paleolític mitjà). A diferència dels estrats superiors, on el sílex procedent de l'àrea del Montseny era la matèria primera predominant i les característiques de les ocupacions semblaven apuntar a les activitats puntuals desenvolupades per petites partides de caçadors en trànsit pel Moianès, en el nivell que ara s'exca- va hi ha una major abundància del quars, una roca relativament abundant en les formacions geològiques properes a la cova. Ara les ocupacions humanes semblen ser més estables: hi ha una major intensitat en la fragmentació de les restes óssies, una gran quantitat de restes originades durant la fabricació dels instruments lítics i la superfície utilitzada de la cova és més

Els arqueòlegs del Toll i les Toixoneres, en el seu estatge moianès (fot. Josep Font)

gran. Per tant, totes les dades semblen apuntar cap a la presència de grups locals, amb una certa afecció pel territori. Uns grups no integrats exclusivament per partides de caçadors, sinó per unitats familiars (així ho posava de manifest la troballa d'una dent infantil l'any passat).

Respecte a les restes humanes neandertals, s'ha confirmat la presència del nen, recuperant-ne dues dents més, una canina superior i una molar superior, ambdues de llet, les quals, a partir de les anàlisis preliminars, semblen compatibles amb el mateix individu de l'any passat. No obstant això, no es pot descartar la idea que es tracti d'individus diferents. Però la sorpresa més gran ha estat la localització d'una primera molar superior dreta d'un individu adult. Aquesta resta presenta un grau de desgast relativament acusat, com acostuma a passar entre els individus d'edat mitjana del paleolític mitjà a tot Europa. Caldrà aprofundir a partir d'ara amb estudis antropològics i genètics per a confirmar el nombre d'individus, el sexe i l'edat.

Finalment cal mencionar que s'ha excavat en un nivell situat a l'interior de la

cova que els excavadors situen en una data de 100.000 anys (encara dins el paleolític mitjà). El radiocarboni (C^{14}) no permet datar més enllà dels 50.000 anys, la qual cosa fa que aquests nivells tan antics hagin de ser datats de manera diferent. Per aquest motiu l'IPHES ha iniciat una nova línia de recerca en OSL (Luminiscència Estimada Òpticament) amb els col·legues de la Universitat d'Adelaide (Austràlia), els professors Arnold Lee i Martina Demuro, que permet datar sediments molt antics.

Com podem veure, són moltes les novetats aportades enguany, tot i que encara romanen sense resposta un munt de preguntes que ja ens fèiem l'any passat i ens continuem fent. La més evident seria la naturalesa històrica de les restes humanes neandertals, és a dir, què representarien en el conjunt del context. Aquestes i altres qüestions, juntament amb totes les línies de recerca mencionades, faran que esperem la campanya de l'any que ve amb delit i, sobretot, estem segurs que esperonaran l'equip de recerca dirigit pel Dr. Rosell a continuar amb aquest projecte de recerca a les coves moianeses.

OPINIÓ

Canvi en l'escut de Moià. Calia?

Josep Ruaix i Vinyet

El *Bom!* (Butlletí oficial de Moià) núm. 2 (estiu 2017) informa que el 17 de maig proppassat el ple municipal va aprovar l'oficialització de l'escut municipal de Moià. Davant aquest fet, voldria fer les següents consideracions:

1) Existeixen en tot el món multitud d'escuts d'entitats de tota mena que han sorgit espontàniament i que no estan sot-

mesos a cap oficialització. Per exemple, els escuts dels clubs de futbol. ¿Trobaríem necessari que aquests escuts se sotmetessin a unes normes rigoroses i que, si no, es consideressin escuts «no oficials»? Evidentment, no. Per tant, en el camp dels escuts dels municipis de Catalunya, ¿calia procedir a una reglamentació estricta sota pena de romandre, un escut que

no se sotmetés a tal reglamentació, en els «llimbs» oficials? També sembla que la resposta és no. Havíem viscut segles amb total llibertat en aquest camp. Per què aquesta mania de reglamentar-ho de totes passades? Personalment, considero que és una mena de «tic» d'una institució que, a manca de posseir altres poders més importants, vol demostrar aquest poder en una qüestió accidental.

2) L'intent d'oficialitzar l'escut de Moià es va intentar anteriorment (sempre en temps de l'actual Generalitat) i, sortosament, la corporació municipal moianesa el va rebutjar, per tal de conservar els components essencials del nostre escut, que són, per una banda, el mateix escut de Barcelona (essent Moià, des de l'any 1384, «carrer de Barcelona») i, per altra banda, sobreposant-hi el «dineret» (és a dir, la representació de la moneda històrica anomenada croat o diner d'argent, com a símbol de l'alliberament de la jurisdicció feudal i la incorporació de Moià a les viles reials, o sigui dependents directament del rei, ja que aquest dret va ser adquirit pagant una determinada suma de diners).

3) Aquesta darrera vegada l'ajuntament moianès ha cedit al requeriment d'oficialitzar l'escut municipal, cosa que ha ocasionat, per decisió d'Armand de Fluvià (consultor oficial de la Generalitat en tema heràldic), la incorporació, entre l'escut de Barcelona i el «dineret», d'un «escussó» (figura caironada que, en les versions en color, és d'atzur, és a dir, bla-

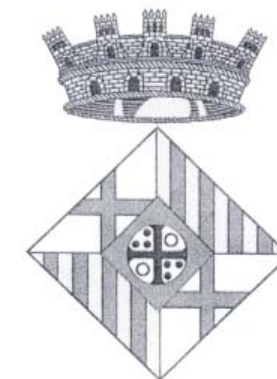
va), basant-se en una determinada norma heràldica que diu que dins un escut no hi pot haver color sobre color ni metall sobre metall.

4) D'aquesta manera es modificava, d'una forma bastant visible, l'escut tradicional de Moià, que té una antiguitat d'almenys fa cinc segles. Per això el qui signa, com també el grup municipal de Convergència i Unió, vam presentar oportunament (per separat) al·legacions a la reforma de l'escut, al·legacions que foren desestimades per la Generalitat. També cal saber que, en el ple del 17 de maig, el grup municipal esmentat va votar en contra de l'oficialització concreta que es presentava. De fet, encara que existeixin unes determinades normes heràldiques, ¿volem dir que aquestes no poden fer excepcions, sobretot tenint en compte que l'escut moianès tradicional existeix des de molt abans que es formulessin tals normes?

5) De tot el que hem dit, molt succintament, creiem que es dedueix que l'oficialització de l'escut municipal de la vila de Moià no calia fer-lo tal com s'ha fet. Acompanyem aquest escrit amb dues imatges: l'escut

Escut tradicional

Escut nou

de Moià (tret de la revista *Modilianum* en la seva primera època) que il·lustrava el «pergamí» editat i regalat pel Banc Mercantil de Manresa (amb motiu de la inauguració de la seva nova oficina a Moià el 20 de maig de 1973) i que contenia un breu estudi del qui signa, i l'escut de Moià proposat per Armand de Fluvià i ara aprovat pel ple de l'ajuntament moianès.

PERFILS

Guillermo Morales, subcampió d'Europa de duatló de veterans

Josep Riera

Guillermo Morales, natural d'Écija, municipi de la província de Sevilla, el tercer de set germans, ha practicat esport de competició al llarg de la seva vida, però la raó principal d'aquesta crònica és que a setanta-cinc anys d'edat ha quedat subcampió d'Europa de duatló de veterans, guardó aconseguit recentment a la ciutat de Sòria i, a més a més, ha guanyat l'estatal de la mateixa modalitat a la població de la Vall d'Uixó, al País Valencià. El Guillermo va arribar a Moià l'any 1964, és a dir, ara fa cinquanta-tres anys, i el principal

motiu del seu trasllat a la nostra població fou, precisament, per un tema esportiu: fitxar per l'equip ciclista Vendaplast, que en aquella època hi havia aquí a Moià. Va venir a la nostra població amb vint-i-dos anys, acompanyat dels seus pares, i en aquella època compaginava el ciclisme amb la feina de paleta. Al cap d'uns anys va decidir tornar a la seva terra, però Ricard Vila, que llavors portava la direcció de les curses ciclistes, el va convèncer perquè no deixés l'equip Vendaplast, i es va quedar. Casat amb Bienvenida Ramírez, és pare de cinc fills: Guillermina, Isaac, Gerard, Cristina i Jaume, i comenta que sempre ha procurat inculcar-los la pràctica de l'esport. És prou conegut que la majoria dels seus fills també han obtingut resultats brillants en diferents disciplines esportives.

Guillermo, per què aquesta afecció per l'esport de competició?

Mira, això és una cosa amb què ja es neix. És fortuït. A mi m'agraden tots els esports. No es guanya res en qualsevol esport que no s'hagi hagut de lluitar i d'esforçar-se molt per aconseguir-ho. De molt jove, ja corria curses ciclistes a Andalusia. La meua il·lusió era ser professional del ciclisme, però per diferents motius no va poder ser. Alguns dels meus germans que ja vivien aquí a Moià em varen posar en contacte amb les persones que en aquells anys portaven l'equip ciclista de Moià, Vendaplast: Camprubí, Vila, Navarro, Roca, Padrós, etc. Vàrem arribar a un acord i vaig venir.

Has obtingut dos títols importants de duatló en la màxima categoria de veterans de setanta a setanta-cinc anys...

Aquest any puc dir que és un dels meus millors anys en l'esport de competició, perquè pensa que obtenir aquests resultats a la meua edat suposa un esforç i una dedicació especials. En aquestes curses hi ha una participació molt elevada, uns dos mil atletes repartits en diferents categories. Això et dona una motivació molt gran.

Quants dies a la setmana t'entrenes?

Ara que ja estic jubilat, normalment m'entreno cada dia. Depenent de la competició que preparo, hi dedico més o menys hores. Si algun dia, per la raó que sigui, no puc sortir em sembla que em falta alguna cosa. En aquest esport, Moià, en ser de mitja muntanya, reuneix molt bones condicions per a entrenar-te: l'alçada, el clima, etc.

Quina alimentació prens el dia de les curses?

Poca cosa. Acostumo a menjar dàtils, perquè em donen reserves.

La duatló consta de córrer a peu i amb bicicleta. En la teua categoria quines distàncies teniu marcades?

Jo corro en la modalitat anomenada esprint, que és així: primer cinc quilòmetres a peu, després vint quilòmetres amb bicicleta i finalment dos quilòmetres i mig altre cop a peu. Per a no perdre temps has d'anar molt ràpid, sobretot en les transicions, que són els canvis. A mi, personalment, em va millor el pas d'anar a peu cap a la bicicleta que no a l'inrevés.

També havies format part de l'equip d'atletisme «Vila de Moià» que fa uns quants anys hi havia en la nostra població.

Sí. Fou el Feliu Carreras qui ens va animar a tots. Havíem corregut diverses curses i maratons, com la de Barcelona, Sant Sebastià... L'equip el formàvem Feliu Carreras, Josep Clarà, Ramon Bach, Pere Bach, Francisco Dueñas, Antoni Fidalgo, que era el cuiner de Montví de Baix, Xa-

vier Aguado, de Manresa (que té la millor marca de l'equip en una marató, amb dues hores i trenta minuts) i jo mateix. T'haig de dir que era un equip d'atletisme d'un gran nivell. Tots teníem un temps per sota de les tres hores en les maratons. Fins i tot la premsa ho va publicar.

Tu que vares venir d'una altra terra, quina és la teua opinió de Moià?

Jo sempre m'hi he trobat molt bé, a Moià. No tinc cap remordiment d'haver vingut a viure-hi. Ho tornaria a fer. És una població que reuneix moltes qualitats.

Quan parles de la família Morales és obligat parlar d'esport. Ells, com molts, tenen clar que fent esport es viu millor. Hi ha més qualitat de vida. L'enhorabona, Guillermo.

Morales (al mig), campió d'Espanya de duatló

Morales, sots-campió d'Europa a Sòria

Cristina Fillat: «Les societats més avançades aposten molt més en la recerca»

Elvira Vilardell

Cristina Fillat (Moià, 1962) lidera actualment el grup de teràpia gènica i càncer de l'Institut d'Investigacions Biomèdiques August Pi i Sunyer i és també una de les investigadores principals del centre CIBER de malalties minoritàries. Enguany, aquesta prestigiosa científica moianesa havia estat nomenada presidenta de la Festa de l'Arbre Fruiter, suspesa arran dels atemptats de Barcelona. Fillat conversa amb LA TOSCA sobre els darrers avenços en el seu camp de treball, així com dels seus inicis en l'àmbit de la recerca.

Cristina Fillat (fot. E. Vilardell)

Fa pocs mesos saltava a les notícies que el grup de treball que coliderava havia aconseguit crear un virus per atacar de forma selectiva les cèl·lules tumorals. Com funciona?

El virus que hem utilitzat en l'estudi, centrat en el càncer de pàncrees, té el que es coneix com un cicle lític. Els virus que formen part d'aquesta tipologia es multipliquen un cop han entrat dins la cèl·lula i la lisen, és a dir, l'eliminen, un cop en surten. Així, doncs, el que hem fet és modificar el genoma del virus perquè aquest procés només tingui lloc dins les cèl·lules tumorals.

I com distingeix el virus les cèl·lules sanes de les cancerígenes?

En els tumors se sap que hi ha unes proteïnes que regulen el procés de traducció d'un ARN missatger —molècula que serveix de model químic per a crear un producte proteic—. Unes activen la traducció, mentre que unes altres la inhibeixen. En els tumors, aquest mecanisme es descompensa: les que són activadores estan accelerades, just al contrari de les repressores, que perden activitat. En les cèl·lules normals, en canvi, és al revés. Doncs bé, el virus que hem creat és capaç de detectar els perfils diferents en l'expressió de determinades proteïnes, de manera que sap distingir les cèl·lules tumorals de les sanes i ataca només les primeres.

I els seus efectes secundaris?

Un cop introduït el virus via intravenosa es pot produir una petita febre, fruit de la reacció del nostre sistema immunitari. Aquest tractament, però, no exclou la quimioteràpia, sinó que són combinables. De fet, una de les modificacions practicades

en el virus fa que aquest encara sigui més actiu quan la químic arriba a les cèl·lules.

Diu que el virus s'introdueix via intravenosa. Quantes injeccions calen perquè el tractament sigui efectiu?

En teoria, si es compara amb assajos i estudis similars, el tractament és únic. Nosaltres, però, estem treballant per revestir el virus amb polímers i així poder-lo administrar més d'un cop. Amb aquest recobriment s'aconsegueix «camuflar» el virus del sistema immunitari i, per tant, evitar que sigui atacat pels nostres anticossos.

Deia en una entrevista recent que no preveïen iniciar els assajos clínics en pacients perquè «no tenien els mitjans per a fer-ho» i que volien associar-se amb una empresa que els permetés tirar-los endavant. Han pogut arribar a un acord?

Sí, estem en contacte amb una empresa petita i ja hem començat a fer els primers passos perquè tiri endavant, tot i que és molt complicat posar una data exacta.

La manca de recursos és un dels principals obstacles amb què es troben a l'hora d'investigar?

És una limitació important. La investigació costa diners tant en material com en personal —beques, contractes...—. Hi ha hagut una retallada notable i això dificulta les tasques en el nostre àmbit. De vegades, a Espanya, s'hi creu poc, en la recerca.

Com s'ha de canviar aquest model?

Hi ha d'haver un canvi de conscienciació com a societat. Sovint no tenim en compte que molts dels avenços que hem aconseguit han estat gràcies a les persones que han treballat en l'àmbit de la investigació. Les societats més avançades aposten molt més en la recerca. Tenen clar que això ens ajuda a avançar. El que fem ara nosaltres serà útil en el futur, de la mateixa manera que avui ens estem

beneficiant del que s'ha fet anys enrere.

La teràpia gènica, però, no solament serveix per a tractar el càncer, sinó que pot ser útil en moltes teràpies, com ara en les malalties minoritàries, un dels altres àmbits on investiga. Quins són els darrers avenços?

Ara mateix hi ha algunes malalties que són tractables amb teràpia gènica, com la que es coneix amb el nom dels «nens bombolla» —síndrome d'immunodeficiència combinada severa—. Ara com ara, qualsevol nen que tingui aquesta afectació pot anar a tractar-se a Milà, on hi ha un centre que aplica la teràpia. Actualment, els afectats poden viure una vida completament normal. O sigui que sí, tenim resultats.

Fins on creu que pot arribar la teràpia gènica?

Penso que moltes malalties monogèniques, on només hi ha un gen o proteïna alterada, es podran acabar tractant amb teràpia gènica. De fet, ara hi ha una nova revolució dins aquest àmbit que es coneix com a edició gènica.

En què consisteix?

En la teràpia gènica s'introdueix una còpia correcta d'allò que està alterat, però no es toca el genoma. En l'edició gènica, en canvi, es mira quin nucleòtid està alterat i es canvia. Nosaltres estem utilitzant aquesta nova tècnica per a crear alguns models. Així, doncs, tot i que encara queda lluny, comença a veure's com una possibilitat.

Pel que fa als seus inicis, he vist que primer es va llicenciar en farmàcia i després va fer un doctorat en bioquímica. Què la va fer decantar cap aquesta especialitat?

M'interessava molt entendre la químic de la vida: com funcionem a nivell intern, cel·lular... i per quin motiu això es desequilibra i acaba desencadenant malalties. Just quan acabava el doctorat, sortien els primers articles que parlaven

de la teràpia gènica com la teràpia del futur. El que explicaven em va semblar apassionant: curar en base a la causa, és a dir, anar a buscar allò que realment desenvolupa la malaltia. Així vaig decidir cercar un grup que es dediqués a la teràpia gènica i el vaig trobar a la Mount Sinai School of Medicine de Nova York, on vaig estar durant dos anys (1993-1994).

Activitat sardanista

Agrupació Sardanista de Moià

Aquest estiu, l'Agrupació Sardanista de Moià ha organitzat dues audicions i el XVIII Aplec de la Sardana Vila de Moià.

El primer diumenge d'agost i amb la mirada posada als núvols, la Cobla Lluïsos de Taradell ens va fer gaudir amb les primeres nou sardanes. Quan el sol tímidament s'endevinava per entremig dels arbres, el parc es va anar omplint de mica en mica de gent d'aquí i d'arreu per a escoltar i ballar, amb l'actuació de la Cobla Sant Jordi - Ciutat de Barcelona. Finalment, amb la Cobla Ciutat de Cornellà es va realitzar la «sardana de colles improvisades», on un total de deu colles

Com va ser tornar a casa?

Per sort, un cop aquí, vaig tenir l'oportunitat de poder començar amb el que volia. De fet, el primer projecte que vaig tenir, centrat en el càncer de pàncrees i la teràpia gènica, va ser gràcies a la Marató de TV3. Es podria dir que aquell projecte que va iniciar-se fa vint anys acaba conduint als resultats obtinguts recentment.

constituïdes amb els mateixos assistents a l'acte van fer una exhibició, en aquest cas de la sardana anomenada *Ídols de fang*, de Jaume Ventura. Tot seguit van rebre un obsequi per la seva participació de mans del president del Foment de Catalunya, Gil Vilarrasa, i de la Mercè Homs i el Ramon Marsinyach. Amb el sorteig d'una magnífica panera i la ballada de la sardana de germanor ens vàrem acomiadar, no sense abans agrair a tothom la seva assistència i col·laboració.

Confiam que aviat podrem rebre alguna subvenció per part de l'ajuntament i poder oferir més audicions l'any que ve.

Lliurament d'obsequis després de la ballada de colles improvisades (fot. Agrupació Sardanista)

LES ENTITATS INFORMEN

Òmnium al Moianès

Òmnium Cultural és una entitat cívica i cultural fundada l'any 1961, en plena nit del franquisme, en un moment històric de persecució i repressió de la cultura catalana. Va ser un instrument bàsic de resistència nacional i féu una important tasca de suplència en els àmbits de l'ensenyament de la llengua i la cultura catalanes.

Després de més de cinquanta-cinc anys, gairebé 60.000 socis i amb presència arreu de Catalunya a través de trenta-vuit delegacions territorials i dinou grups locals, continua essent un referent en les tres branques que defineixen les seves activitats: llengua, cultura i país.

Amb la creació de la comarca del Moianès, Òmnium ha cregut convenient d'acostar-se a la nova realitat i transformar la seva delegació territorial del Bages, en delegació Bages-Moianès. Un grup de socis de les diferents poblacions del Moianès hem començat a reunir-nos per coordinar activitats a nivell comarcal.

Un primer acte d'Òmnium al Moianès va tenir lloc el propassat dia 5 de maig a l'Auditori de Sant Josep de Moià. Fou la

presentació pública del nou grup comarcal. Intervingueren en l'acte el president d'Òmnium Bages-Moianès, Jordi Corrons, i els membres de la secció moianesenca Lluís Cerarols (coordinador del grup) i Anna Fornells. La presentació va anar seguida d'una taula rodona sobre la nova *Gramàtica de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans, amb els lingüistes Josep Ruaix i Joan Badia. El debat fou moderat per Jaume Clarà, director de la revista *Modilium*.

El mes de juliol, Òmnium organitzà en un centenar de poblacions de Catalunya la projecció del documental *Las cloacas de Interior*, vetat per les televisions d'àmbit estatal. Al Moianès, les projeccions tingueren lloc el dia 13 a Castellterçol i el dia 15 a Moià i a Santa Maria d'Oló.

D'ara endavant, Òmnium serà present a la nostra comarca d'una manera més directa, amb voluntat de col·laborar en qüestions relacionades amb la llengua i la cultura catalanes i en altres aspectes de cohesió social, amb les entitats que, a nivell local, treballen en aquests àmbits.

J. Ruaix, J. Clarà i J. Badia, en la taula rodona del 5 de maig (fot. Òmnium Bages-Moianès)

Activitats del Cercle Artístic

2a i 3a Conferències del Cicle de Primavera. El 26 de maig, les professores d'educació secundària i llicenciades en belles arts Maite Fornaroli i Eva Salvador van parlar de *L'art i la història, un lligam etern*: les transformacions produïdes en el segle XIX i, sobretot, en el XX, que va capgirar el món de l'art i que permeten de comprendre i observar l'art contemporani. El 30 de juny, Marina Berdalet, pintora i llicenciada en belles arts, amb el títol *Què hi veus?* va explicar algunes eines per a llegir i interpretar millor la pintura.

Exposició dels treballs dels alumnes de Calders. Es van exposar, el 30 de juny, a la sala polivalent de Calders, coincidint amb la celebració del final de curs de les activitats del Casal Social d'aquesta població. Durant el mes de juliol algunes d'aquestes obres i algunes dels alumnes de Moià es van exposar a la Biblioteca de Moià.

Ràdio Moià. El 14 de juliol, el Cercle Artístic va participar en el programa especial d'estiu de Ràdio Moià.

LI Concurs de Pintura Ràpida al teu aire i XXXIII Concurs de Dibuix Ràpid. Va tenir lloc el dia 5 d'agost, amb trenta-nou i vint-i-sis inscrits, respectivament. Els premiats van ser:

Pintura Ràpida: 1r, Joan Vila Arimany; 2n, Oriol Olivé; 3r, Antoni Mariscal; 4t, Josep Plaja; 5è, Joan Josep Pérez Garbó; 6è, Sebastià Mauri; accèssits: Narcís Sala i José Manuel Aznar.

Dibuix Ràpid: Categoria A: 1r, Pau Sabaté. Categoria B: 1r, Hug Zafra; 2n, Dídac Boronat; 3, Pol Alba. Categoria C: 1r, Fidel Grifé; 2n, Juan Miras; 3r, Martina Alba. Categoria D: 1r, Pol Arisa; 2n, Joan Homs; 3r, Aina Valldeoriola.

Sant Quirze Safaja. El 6 d'agost s'hi va inaugurar l'exposició del concurs de Pintura Infantil del qual va sortir el dibuix utilitzat en el seu programa de festa major.

XXV Concurs de Dibuix Miquel Lerín-Maria Vilardell. Amb seixanta-tres inscrits, els premiats van ser: Categoria A: 1r, Pau Griffith; 2n, Joel Rafart; 3r, Queral Viñoles. Categoria B: 1r, Marcel·lí Griffith; 2n, Paula Migales; 3r, Carlota Ferrer. Ca-

tegoria C: 1r, Maica Gibert; 2n, Fidel Griffith; 3r, Carla Torras. Categoria D: 1r, Pol Arisa; 2n, Jana Torres; 3r, Alba Cid.

Les obres dels tres concursos han estat exposades a la sala del Casal, del 18 al 31 d'agost. El lliurament de premis es féu el dia 20.

Sketchcrawl itinerant pel Moianès

En el programa de Festa Major de Moià d'enguany va aparèixer un nou terme al qual la majoria de moianesencs no estaven acostumats i que va generar cert desconcert i incògnita: *sketchcrawl*. Vol dir dibuixar, dibuixar en grup seguint un itinerari que ha estat marcat prèviament. Dibuixar en una llibreta, amb retoladors, llapis grafit o de colors, bolígraf, tinta... és a dir, de la manera en què un se senti més còmode i, sobretot, compartint l'experiència amb els altres.

Així doncs, un *sketchcrawl* és una espècie de marató de dibuix, que permet la trobada i posada en comú de diferents artistes i ofereix l'oportunitat de dibuixar en espais no habituals on, si vas sol, no gosaries posar-te.

El terme va néixer d'un repte personal de l'italià Enrico Casarosa, de recórrer la seva ciutat durant un dia i plasmar tot el que veia al seu voltant en el seu quadern de dibuix. Després de diferents experiments en solitari, l'Enrico va adonar-se que era molt més interessant fer-ho amb un grup d'artistes. D'aquí va sorgir el pri-

mer *sketchcrawl*, que es va organitzar a nivell local, però que gràcies a internet aviat es va globalitzar.

L'esdeveniment organitzat amb motiu de la Festa Major de Moià, però, no era el primer que s'organitzava a la comarca; el municipi pioner ha estat l'Estany, que ja en suma dues cites, una el juny del 2016 i l'altra el juliol d'enguany.

L'*sketchcrawl* itinerant per la comarca del Moianès es preveu que es convoqui mensualment en un poble diferent del Moianès. De fet, ja estan programades les dues pròximes cites: el 9 de setembre a Calders, durant la seva festa major, i a l'octubre a Castelletçol.

En el segon *sketchcrawl* de l'Estany, primer itinerant del Moianès, vam ser una trentena d'assistents del Moianès, Osona, el Vallès i el Bages. Vam començar l'itinerari a les deu del matí al claustre, a un quart de dotze vam poder dibuixar els entorns del monestir i vam acabar la sessió repartint-nos entre el carrer Fosc i l'interior de l'església.

En el primer *sketchcrawl* de Moià, segon itinerant, vam ser trenta-dos assistents de les mateixes comarques de procedència. Vam començar a les deu a la plaça Major, on tenia lloc la Fira del Vi i el Formatge, a un quart de dotze vam entrar a dibuixar per les diferents estances del Museu Rafel Casanova i vam acabar la sessió a la plaça de Sant Sebastià, on el grup va poder fer esbossos de l'interior de l'ajuntament, on hi havia els gegants, i dels entorns de la plaça.

Participants en el primer sketchcrawl de Moià (fot. Cercle Artístic)

Biblioteca de Moià

Pel juliol hem continuat amb les sessions dels «Contes a la fresca del parc». L'espai convida a fer-hi aquestes activitats: el 12 de juliol, el narrador Joan de Boer presentà els *Contes d'arreu del món*, el 19 la rondallaire Marta Esmarats va explicar *El Cigronet i altres contes de quan arriba la calor*, contes interpretats amb la veu, el cos i un toc d'humor amb els quals vam passar una bona estona tots plegats; per últim, el dia 25, la sessió de contes va ser en anglès gràcies a l'acadèmia d'idiomes Level: *Thecapsellerandthemonkeys*, la bonica i divertida història d'un venedor de barrets que perd la mercaderia i uns entremaliats micos la hi prenen.

Per l'agost hem gaudit de dues exposicions molt diferents. Per una banda, la feta a quatre mans per Carme Monje i la seva filla, Clara Xandri, amb quadres de diversos estils i tècniques. L'altra exposició, de l'artista Cesc Homet, titulada *Aus il·lustres - Uboscans Art propòsit*, amb set ocells fets amb materials amb tractament natural, biodegradable; una manera de fusionar la urbanitat i el bosc, de reivindicar-hi un comportament cívic i ètic.

Per celebrar la festa major, el dia 9 d'agost es va representar l'espectacle familiar *El cavaller capgròs*, de La Cia. Clown a la Clown, que, amb titelles i humor, va explicar la història d'un cavaller sense rang ni llinatge el qual té un somni per complir i emprèn un llarg viatge per aconseguir el més preuat dels tresors: la vida eterna.

Per l'octubre iniciarem un nou espai de tertúlia literària amb el nom de «Llegir teatre». Es tracta d'un club de lectura sobre obres de teatre vinculades a la programació del Teatre Nacional de Catalunya. Si us interessa més informació, adreceu-vos a la biblioteca.

Contes de J. de Boer. Obra de C. Homet

NATURA

El cep i la farinera: quantificant la micologia

Miquel Fortuny Navarro. Biòleg

He revisat i actualitzat un escrit que vaig fer, fa uns vuit anys, per al butlletí de la Societat Catalana de Micologia i ara el vull compartir en aquesta TOSCA que arriba als boletaires del Moianès, que sou uns quants.

Molts de vosaltres recordareu que, en un programa de *Caçadors de bolets*, en concret el del 2 de desembre del 2009, es va mostrar la fotografia d'un cep (*Boletus edulis*) que portava enganxada una petita farinera borda (*Amanita phalloides*) al peu. Es pretenia, i es va aconseguir en gran mesura, donar la sensació a l'espectador que la troballa era molt habitual, el subconscient faria la resta:

el boletaire no s'adonaria que recol·lectava dues espècies diferents i finalment acabarien irremediablement cep i farinera a la pa-

ella del futur difunt. En aquell programa van qualificar la descoberta com a «curiositat inquietant».

Certament ho semblava, perquè va posar tot l'èmfasi en la perillositat i, quasi, quasi, quotidianitat del pertorbador esdeveniment. Per això, vet aquí, vaig voler modelar la situació d'incertesa del succés i quantificar la probabilitat que es doni aquest fenomen.

La recol·lecta de ceps conjunta a Espanya i França la podríem estimar en unes 23 tones (www.valdorba.org). Si suposem un pes per exemplar d'uns 40 grams, el total d'exemplars recol·lectats de ceps seria de 575.000.

Vaig utilitzar la regla de Laplace: «La probabilitat del fenomen serà el quocient entre els casos favorables (cep i farinera) i els casos possibles (nombre total de ceps).»

La probabilitat de la troballa, d'acord amb les dades, estaria en $1/575.000 = 0,00000174$. No tenim notícies que hi hagi hagut altres troballes.

Fixeu-vos, però, que, si tinguéssim coneixement de troballes d'anys anteriors, amb l'equació anterior el que es faria molt més gran seria el denominador, amb la qual cosa el quocient encara seria més petit i, per tant, més petita la probabilitat de trobar una farinera unida a un cep.

Podem descriure l'estructura de l'aparició del fenomen mitjançant una distri-

bució de Poisson. Aquest tipus de distribució és l'adient per a modelar aquestes situacions d'incertesa de fenòmens rars, amb probabilitats molt petites. Fets els números, la probabilitat que un boletaire que culli 200 ceps de 40 grams (8 quilos en total), amb algun cep i el temut acompanyant, resulta ser del 0,00035%.

Així, doncs, la probabilitat que hi ha realment que l'anterior no passi és del 99,97%. Un fenomen molt poc probable, i una curiositat sense cap mena de dubte, però gens inquietant.

Vuit anys més tard, no tinc constància que s'hagi repetit aquest tipus de fet, avui anecdotic.

Fot. C. Maillard - AMO Leg. S. Magnin

LLETRES

En una taula d'un bar de Moià

Marian Baqués

Atansem-nos a una taula de qualsevol bar. Escoltem-ne la conversa. Els tertulians xerren, discuteixen, escolten, s'acaloren... El tema, tant se val! La tertúlia —al voltant d'un cafè, un got del que sigui, alguna cosa per picar— constitueix, des de sempre, una ocasió de parlar. De raonar.

Raonar. Però, raonem només amb el cap? Què hi aporta el cor, al nostre raonament? N'és la intel·ligència un sinònim? En el raonament, quin paper hi juga l'emoció? Un tema apassionant.

Hem après que la intel·ligència no és un tot compacte, global: una sola intel·ligència. Li podem posar adjectius i parlar d'intel·ligència cognitiva i d'intel·ligència emocional. I, situats des d'un punt de vista neurològic, la primera seria més cortical, més nova en la formació del cervell, més específicament humana; la segona, més límbica, més arcaica, més comuna amb els mamífers. Hem après també que l'exercici de la ment és plural. Hi ha aspectes no raonables en la funció de la intel·ligència. La nostra lògica, que ens sembla contundent, ben sovint fa tentines.

Perquè les xarxes cognitives i les emocionals no es distingeixen bé en el cervell. La idea que hi ha un funcionament racional independent del funcionament emocional, avui, no s'aguanta. No hi ha emoció pura ni raó pura. Sempre funcionen totes dues alhora. De vegades hi ha molta emoció i poca raó; d'altres, molta raó i poca emoció.

Des d'Aristòtil s'ha vist la intel·ligència com a sinònim de raonament —allò que dèiem: un tot compacte, global—. Ja Freud ens féu adonar del paper del món afectiu i del subconscient en els processos humans. Fou a la Clark University, als Estats Units, en 1909, on parlà de l'emoció en la histèria. Digué: «Estem en el camí d'obte-

nir una teoria purament psicològica de la histèria, en la qual adjudiquem el primer rang als processos afectius.» Si Freud hagués tingut els coneixements neurològics d'avui hauria perfilat millor la seva intuïció (*Cinco conferencias sobre psicoanálisis*, Buenos Aires 1986, p. 15).

Qui em va introduir en l'estudi del cervell és en Ramon Maria Nogués. Ha escrit sobre el tema amb qualitat, coneixement i, cosa més important, amabilitat. De les moltes citacions que se'n podrien fer, anem a una de les darreres, publicada a *Sàpiens* (març 2017, núm. 179, pp. 22s). Diu: «La raó i l'emoció van barrejades. A Europa, després de la Il·lustració hi ha hagut un procés d'exaltació de la raó (la Revolució Francesa la va elevar literalment a l'altar de Notre-Dame), que està justificat, perquè la raó és molt important, però que no és del tot real. El que detecta la neurologia és que les xarxes cognitives i les emocionals no tenen una distinció clara. No hi ha raonaments purs, sinó sempre encastats en una base emocional, i també instintiva. Una raó no assistida emocionalment raona malament.»

La creença que hi hagi una àrea cerebral que sigui exclusiva del raonament i una altra de l'afectivitat ja és difícil de sostenir. Escriu Luiz Pessoa: «Les complexes conductes cognitivo-emocionals tenen la seva base en la coalició dinàmica de les xarxes de les àrees cerebrals. No en podem considerar cap com a específicament afectiva o cognitiva. En el centre de les interaccions cognitivo-emocionals hi ha unes àrees cerebrals amb un alt grau de connectivitat —s'anomenen connexions— i que són necessàries per a regular el flux i la integració de la informació entre les regions» (Dins *Perspectives*, vol. 9, febrer 2009, p. 148).

Admiro Antonio Damasio, un neuròleg d'origen portuguès que investiga i fa docència als Estats Units. A *La sensación de lo que ocurre* escriu: «La reducció selectiva de l'emoció és, com a mínim, tan perjudicial com l'emoció excessiva. No sembla que sigui veritat que la raó guanyi res si funciona sense el contrapès de les emocions. Al contrari, les emocions probablement ajuden el raonament, sobretot quan es tracta d'afers personals i socials que suposin riscos i conflictes. [...] El que no he suggerit és que les emocions siguin substituïts de la raó o que les emocions decideixin per nosaltres. [...] Les proves neurològiques semblen senzillament indicar que l'absència selectiva d'una emoció planteja un problema. L'emoció ben dirigida i ben desplegada sembla ser un sistema de suport sense el qual l'edifici de la raó no pot funcionar adequadament. Aquests resultats i la seva interpretació posen en qüestió la idea de menystenir les emocions com a luxes o molèsties o mers vestigis evolutius. També han fet possible enfocar les emocions com a encarnació de la lògica de la supervivència» (*Debate*, Madrid 2001, p. 51).

De la mateixa manera que aprenem continuament a gestionar les nostres

emocions, també hauríem d'aprendre a pensar. No. No raonem tan bé com ens creiem. M'agrada aquesta citació: «Nosaltres pensem sense haver-ne après. El fet que pensem espontàniament no significa que nosaltres pensem tan eficaçment com podríem fer-ho. La dificultat no consisteix tant a ensenyar a pensar com a ensenyar a pensar bé» (R. Nickerson, dins *Review of Research in Education*, 1988, p. 3).

El llenguatge poètic és capaç de submergir-se en l'embrollada interioritat humana, contemplar-ne els replecs més íntims i sortir-ne expressant bellament la seva vivència. Mireu Carles Riba com afronta el tema d'aquestes línies (*Obres completes* / 1. Barcelona 1984, p. 59.):

*Potser només ets l'ombra rient i fugitiva
d'un desig obstinat a habitar dins la ment,
i t'he cenyit entorn amb carn de pensament
i amb sang de mes batalles t'he fet encesa i viva.
Amor, potser el suau sospirar que de tu
ve a mi, és tan sols la folla ressonança
d'aquell desig fet música, i és, damunt ta semblança,
ma pròpia joia el sol que s'hi atura i lluu.
No hi fa res: jo t'hauré amat carnal i eterna;
fugirà l'ombra, mes ja el meu únic destí
serà allò meu que no mor, que morirà amb mi,
—que tu sola, oh Amor, hauràs pogut saber-ne.*

Fot. C.I.C. - Moià

MISCEL·LÀNIA

El GR177 i la Moià-França, d'una tirada

Josep Font

En aquest número hom entrevista Guillermo Morales, protagonista i testimoni actiu de l'evolució de l'atletisme a Moià. Els darrers anys, una de les disciplines de l'atletisme que més s'ha desenvolupat a Catalunya ha estat l'ultrafons. Es tracta d'entrenar-se per tenir la capacitat de participar en curses que, en molts casos, superen el centenar de quilòmetres. Dues fites inèdites, aconseguides aquest any a

Moià, il·lustren el nivell d'alguns esportistes.

Una va tenir lloc per la Nit de l'Esport, el dissabte 3 de juny. Gerard Morales, fill de Guillermo Morales, va sortir a les cinc de la matinada de la botiga GR177 i en deu hores i mitja va completar corrent el sender de gran recorregut que dona la volta a tot el Moianès, amb una distància total de 110 km.

L'altra gesta va ser protagonitzada per Martí Arañó, soci del GEMI. Va aconseguir de culminar la travessa Moià-França d'una sola tirada. Després de quaranta-dos anys de celebrar-se aquesta travessa de tres dies, és la primera vegada que algú la completa d'una sola tirada, encara que s'havia intentat fa pocs anys, sense èxit. Martí va sortir el dissabte de Setmana Santa a dos quarts de vuit de la tarda, quan els caminaires que havien sortit de Moià el divendres a les set del matí ja havien arribat a Castellar de n'Hug. Havia deixat un cotxe a Alpens, on tenia avituallament i roba de recanvi i on va arribar a mitjanit. A les set del matí ja era a Castellar de n'Hug, on es va trobar amb els caminaires que encetaven el tercer dia de travessa, i a la una del migdia ja era França.

Martí Arañó (fot. J. Font)

Previsió de «las cabañuelas» 2017-2018

Josep M. Picañol i Codina

Previsió, sempre hipotètica, de l'agost del 2017 al juliol del 2018.

Agost: a principis de mes, algun ruixat o tempesta; probabilitat més gran i que siguin més destacables entre mitjans i finals de mes.

Setembre: començaria estable i seria a mitjans de mes quan la probabilitat d'alguna tempesta seria més elevada.

Octubre: un mes amb poques probabilitats de precipitacions; en podria arribar alguna de poc important cap a finals de mes.

Novembre: a principis de mes, alguna precipitació; d'altres a mitjans de mes; les de finals coincidiran amb un descens de la temperatura.

Desembre: començaria insegur amb probables precipitacions; després, estabilització i passat mitjans de mes n'arribarien d'altres amb una probable estabilització abans d'acabar l'any.

Gener: un mes bastant estable fins a finals de mes, en espera de canvis.

Febrer: temps insegur i inestable, amb probables precipitacions irregulars poc destacables; estabilitat a finals de mes.

Març: algunes precipitacions s'haurien de produir a mitjans de mes; la resta seria bastant estable.

Abril: començaria insegur, estabilitzant-se ràpidament, i no seria fins a finals de mes quan podríem tenir algun ruixat o tempesta.

Maig: a principis, pas d'algun front poc actiu; a mitjans podrien ser més actius, deixant precipitació; la segona quinzena, més inestable, amb probables ruixats i alguna tempesta al final d'aquest episodi amb un descens de la temperatura que crec que serà destacat.

Juny: podríem tenir algun ruixat al principi per a estabilitzar-se durant bastants dies; després, alguna tempesta i a soletat cap a finals de mes.

Juliol: l'estabilitat hauria de dominar gran part d'aquest mes, però pot formar-se alguna tempesta.

Resum de l'any meteorològic 2017-2018: el definiria per la manca de precipitacions, que mensualment i en conjunt serien dèbils, amb alguna de moderada. El mes de maig podria ser el més generós. Quant a la baixada de temperatures, se n'entreueuen dues, una al mes de novembre per l'entrada d'aire fred continental, i l'altra a finals de maig, per una massa d'aire de latituds polars del mar del Nord.

**CLÍNICA DENTAL
PUJOL**

Ctra. de Manresa, 35 - Baixos
08180 Moià
www.clinicadentalmoia.com
Tel. 93 830 06 98
Mòbil 629 058 269

ODONTOLOGIA GENERAL
URGÈNCIES
ORTODÒNCIA
IMPLANTS

MOIÀ
Avda. Zona Industrial, s/n
Tels. 93 830 12 25
93 820 77 77

AVINYÓ
Antoni Prat, s/n
Tel. 93 838 72 78

SANT QUIRZE SAFAJA
Ctra. de Mollet-Moià
Km. 25,400

RCVIRA
GAS-OILS

CALEFACCIONS - INDÚSTRIES
AGRÍCOLA - AUTOMOCIÓ

SERVEI A DOMICILI
TELS. COMANDES :
93 830 12 25 - 93 820 77 77

Retrat de Moià

Agustina Cantó

Al menjador de casa hi tinc penjada una fotografia que va de paret a paret. És un retrat de Moià agafat des de la carretera de l'Estany i des d'on s'albira tota la població apinyada. En moments d'enyorrança el miro i el cor em bateja.

El gran campanar sobresurt en la població i em porta el record de les òlibes esgaripant en la nit, però que no t'espantaven perquè pensaves que tenies companyia. El temple parroquial, en el conjunt artístic de la plaça Major, des de la fotografia fa la impressió d'una catedral, d'una arquitectura molt sòlida.

També hi destaca la casa de la vila a la plaça de Sant Sebastià, amb una panòramica meravellosa.

Els carrers de la vila, en la foto, són línies horitzontals o verticals. Vull descobrir la casa on vaig néixer, però és impossible per l'agrupament d'edificis antics que formen el vell Moià.

Al fons, entre les muntanyes de migdia, albiro Castellterçol, agrupat i íntim. I en un raconet de pau mirat des de la fotografia hi endevino els boscos de la Fà-

brega, cases de pagès escampades arreu i una carretera que uneix les dues poblacions.

A la zona nova de Moià, cap a llevant, destaca el polígon industrial i carrers amb xalets acollidors. Desconec el nom d'aquests carrers, ja que la vila ha crescut tant que per a mi ja no és un lloc familiar.

Prop del Saiol hi ha l'alta xemeneia que fou de la fàbrica Comadran, on treballaven moltes persones i que portà a la vila molts emigrants del sud. Ara és una immensa nau buida, sense vida, esperant que algú la ressusciti. A prop té el Club Esportiu, amb camps de futbol, pistes de tennis i pàdel, piscines, etc.

Poc tros més enllà veig el cementiri. Un lloc entre misteriós i entranyable, on els moianesos tenim les restes de molts éssers estimats que ens deixaren. Vàrem plorar la seva partença i encara que el temps passi sempre estaran en el nostre record. A la nit rememoro els versos de Bécquer: «¡Qué solos se quedan los muertos!» De fet, sols ens trobem els qui encara som en el món.

Fotografia de Just Renom, que decorà moltes llars vinculades amb Moià

BREUS

Reunió amb el Conseller d'Interior

El dia 1 d'agost, el conseller d'Interior, Joaquim Forn, va presidir la reunió de la Junta Local de Seguretat de Moià, a més de reunir-se amb els alcaldes i alcaldesses del Moianès per informar-los del conveni per a l'ús compartit de les dependències de la Policia Local de Moià, on s'ubicarà una oficina ciutadana dels Mossos d'Esquadra. En la mateixa reunió es destacaren els bons indicadors de seguretat de Moià, que amb una ràtio de 27,9 fets per 1.000 habitants se situa en 37,6 punts per sota de la mitjana de Catalunya.

Joan Codina, tota la vida jugant a escacs

Els dies 1 i 2 de juliol, l'organització del Segundo Torneo Solidario Internacional, el Centro de Investigación Médica Aplicada (CIMA) de la Universitat de Navarra, va convidar Joan Codina a Pamplona per a una bona causa: la lluita contra l'Alzheimer. En aquest torneig hi van participar més de tres-cents aficionats de totes les edats, des dels 5 fins als 96 anys, els que té el Joan, el jugador d'escacs en actiu més veterà de tot l'Estat espanyol.

Exposicions

Del 15 al 23 de juliol, a la sala d'exposicions del Casal tingué lloc la mostra dels treballs de *patchwork* de les cosidores del taller d'Eva Pastor: edredons, estovalles, fundes, bosses, quadres...

El cap de setmana del 2 al 6 d'agost exposà els seus treballs de pintura a l'oli i acrílic en diversos formats, algun de gran, la pintora moianesa Ana María Gómez Marín.

Museu de Moià

Fins al 12 de setembre s'ha pogut visitar l'exposició temporal *Naturalesa i paisatge*, d'Evel·lí Adams. El dia 14 s'obrirà *Treure-li suc a la sexualitat*, exposició de

la Diputació de Barcelona adreçada sobretot a alumnes de secundària.

El dia 26 d'agost, coincidint amb la Nit Internacional dels Ratpenats, el Museu de Moià va organitzar una conferència, una visita a les coves del Toll per a conèixer l'entorn d'aquests animals i una sessió d'albirament al nucli antic de Moià, a càrrec de Sergi Torné i Iara Jiménez.

La primera setmana d'agost, l'empresa SkyDron va fer un vol dotat de càmeres tèrmiques per la superfície del Parc Prehistòric de les Coves del Toll amb la intenció de trobar aquífers o acumulacions d'aigua natural desconeguts. L'acció forma part de la segona fase de l'estudi hidrològic del sistema càrstic de les Coves del Toll. La finalitat és localitzar possibles cavitats d'aigua desconegudes que poden estar afectant el sistema càrstic fent que hi hagi inundacions fora de temporada de pluges o desglaç de les neus.

Concurs de fotografia El Fanal

Durant la setmana de la festa major hi hagué exposades a la sala del Casal les fotografies que van participar en el VII Concurs de Fotografia de Natura, organitzat pel col·lectiu ecologista El Fanal dins els actes del 30è aniversari de la seva formació. Amb el lema *Fonts, rius i rieres del Moianès*, es van poder veure una cinquantena de fotografies repartides en dues categories: paisatge i denúncia.

Cuina d'estiu

Un estiu més la Cultura de la Dona ha organitzat les classes de cuina a Can Carner. Enguany només se n'han pogudes fer dues: una el 26 de juliol, a càrrec de la Loli, cuinera del Bar Montaña, que preparà una coca de sardines, un bacallà a la crema d'albergínies i de postres una *pannacotta* de llimona i coco; la segona, el 2 d'agost, la féu Mariona Clusella, amb un pastís de verdures, uns popets estofats i uns flams de cafè.

Gastrogangues

El capvespre del diumenge 30 de juliol tingué lloc a les naus del Cal Comadran una segona edició de *Gastrogangues*, organitzada per l'ABIC. L'assistència no fou tan nombrosa com l'any anterior; probablement era un dia calorós que invitava a estar a l'aire lliure.

PUBLICACIONS

Revistes

—**Bom!** (butlletí oficial de Moià), núm. 2 (estiu 2017), amb 4 pàgines de gran format amb informació municipal.

Diaris

Regió7

12-7-2017

«Moià vol posar a concurs la nova depuradora al setembre. El pressupost global de l'obra de la nova estació puja a 4,7 milions d'euros».

18-7-2017

«Nens i gossos se'n van de colònies d'estiu enmig de la natura a Castellcir. Una associació organitza uns campaments a la comarca del Moianès perquè els infants i els animals reforcin el vincle i la comunicació».

22-7-2017

«Mor una caçadora popular a les xarxes que havia viscut una temporada a Moià. Mel Capitán, bloguera de 27 anys, s'havia fet famosa per la seva defensa aferrissada de la caça».

25-7-2017

«Moià fa reformes a l'ateneu La Pólvora amb joves del poble. Els treballs, que s'inauguren

Mort del P. Toni Marcet, escolapi

El dia 4 d'agost va morir a Mataró el P. Antoni Marcet i Bonet, de setanta-vuit anys d'edat i amb cinquanta-nou anys de vida religiosa i cinquanta-dos de presbiterat. Havia estat rector de l'Escola Pia de Moià de 1987 a 1991.

aquest dijous, han convertit el local en un espai més polivalent».

1-8-2017

«Calders inicia les obres per a consolidar les restes de la torre i la muralla del castell. Els treballs se centren a conservar els elements que queden del conjunt».

5-8-2017

«L'ACA redactarà un pla de gestió global de tot el riu Calders i els seus afluents. L'ajuntament assegura que es fan "totes les inspeccions necessàries" per a detectar abocaments il·legals».

8-8-2017

«Moià crida al civisme en la festa major amb una campanya feta per joves. L'ajuntament vol prevenir el vandalisme, les agressions sexistes i l'abús en el consum d'alcohol».

19-8-2017

«Oló obre una oficina de turisme per promoció les activitats del poble. L'espai pretén ser

un punt de referència de l'Ecomuseu, repartit en diversos punts del Moianès». Dins la «Revista», amb un reportatge sobre «Montserrat retratada» hi ha una entrevista al fotògraf moianès Carles Illa.

20-8-2017

«Moià presumeix dels més ancestres neandertals», notícia de primera pàgina, ampliada a l'interior: «Les Toixoneres de Moià posen al descobert un segon individu neandertal, ara un adult. La campanya d'excavacions d'enguany ha afegit tres dents a la trobada l'any passat; l'última va aparèixer ahir dissabte».

21-8-2017

«El tercer festival de Collsuspina aposta pel circ social. El GiraCirc s'ha fet el seu lloc i el públic s'ha fet fidel a una cita que ofereix una programació ben variada», notícia de primera pàgina, ampliada a l'interior.

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Naixements

Aina Alcantarilla Llopis, filla d'Iban i de Carla, dia 21 de juny.

Roc Leonés López, fill de Gastón i de Míriam, dia 1 de juliol.

Axel Pereira Baldellou, fill d'Albert i de Paula, dia 2 de juliol.

Arnau Termes Galan, fill d'Albert i d'Elena, dia 17 de juliol.

Sònia Maria Latca, filla d'Andrés i d'Oaha, dia 12 d'agost.

Matrimonis

Víctor Milena Domínguez, natural de Sabadell i veí de Moià, amb Daniela De Mello Caraballo, natural de l'Uruguai i veïna de Moià, dia 1 de juliol.

Francesc Requena Macip, natural de Barcelona i veí de Moià, amb Maria Tere-

EL PUNT AVUI+

28-7-2017

«Calders estrena festival de titelles al Moianès».

15-8-2017

«"Vull arreglar el tema de l'aigua definitiva", entrevista a Salvador Rovira, alcalde de Castellcir (CiU)».

LA VANGUARDIA

22-7-2017

«Un viatge de quatre segles. La família Sagalés, amb una història de 13 generacions, ha protagonitzat l'evolució permanent del transport de viatgers. Els pioners van iniciar la seva trajectòria en 1711 portant glaç dels pous de Moià a Barcelona».

sa Espín Rodríguez, natural d'Albacete i veïna de Moià, dia 7 de juliol.

David Tugués i Roure, natural de Barcelona i veí de Moià, amb Montserrat Liria i Sampere, natural de Barcelona i veïna de Moià, dia 31 de juliol.

Defuncions

Pere Moreno Vera, de noranta-quatre anys, vidu de Maria Frigols, 23 de juliol.

Roser Comas Homs, de vuitanta-dos anys, dia 2 d'agost.

Pedro López Benítez, de cinquanta-tres anys, dia 9 d'agost.

Albert Aret Sales, de setanta-nou anys, dia 17 d'agost.

Eduard Castellet Díaz de Cossío, de vuitanta-set anys, vidu de Beatriu Torrents Olivella, dia 18 d'agost, a Barcelona..

NECROLÒGIQUES

Eduard Castellet i Díaz de Cossío (1930-2017)

Francesc Vilanova

Eduard Castellet (fot. Robert Ramos)

El 19 d'agost d'enguany va morir a Barcelona Eduard Castellet i Díaz de Cossío, empresari del tèxtil, activista cultural, escriptor, president de la Fundació Joan Miró, membre de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, fundador de la revista *Promos* i moianenc d'adopció. Un home del seu temps, compromès amb un país i un temps difícils. Sense cap mena de dubte, un dels millors representants d'aquelles classes mitges il·lustrades que han estat fonamentals, en el segle XX, per a construir la Catalunya moderna que es va poder edificar a pesar i en contra del franquisme.

Així com el seu germà Josep Maria ben aviat es decantava pel món de la indústria editorial i l'activisme intel·lectual, Eduard Castellet va assumir el negoci familiar de fabricants de corbates fins que es va jubilar. Tanmateix, com tants altres empresaris de la segona meitat del segle passat, la tasca professional no va ser cap obstacle per a desenvolupar tota mena d'activitats civils, culturals

i parapolítiques, al marge i en contra de la dictadura. Va cofundar una de les editorials més interessants i combatives dels anys seixanta, Edició de Materials, on es van publicar, en català fonamentalment, biografies de Stalin o Trotski, anàlisis del conflicte àrabo-israelià, grans reportatges periodístics sobre la guerra del Vietnam, l'*apartheid* sud-africà o la CIA. El trobem darrere d'una de les primeres revistes político-intel·lectuals obertament antifranquistes que van circular també en la dècada dels anys seixanta, *Promos*, i encara havia tingut temps de treballar en un grup parapolític, d'activisme civil i cultural, de nom misteriós: CC (Crist-Catalunya, Cristians Catalans...). Allà hi va conèixer Jordi Pujol, però també Xavier Muñoz i d'altres companys que esdevindrien amics per a la resta de la seva vida. Després vindrien els anys brillants de president de la Fundació Joan Miró.

Allí, precisament, ens va convidar a dinar un dia feiner, per parlar amb ell i Jaume Freixa d'un projecte que no va tirar endavant. Després del dinar, frugal, ens va portar a les sales de reserva de la Fundació, on ens va ensenyar els quaderns de dibuix de quan Joan Miró era petit, o els esbossos primerencs d'obres mestres que Miró pintaria i exposaria arreu del món. Va ser un dia extraordinari.

Però també era moianès. A les darreries dels anys quaranta del segle passat, la tuberculosi el va portar a Moià, com explicava en una magnífica conversa amb el seu germà Josep Maria: «vaig anar a parar a Moià, des del juny fins al desembre, on vaig viure una de les èpoques més plàcides i fructíferes de la meua vida. No em feia mal res, escoltava música a la ràdio, vaig llegir com un lladre i escrivia als meus amics i amigues, que em corresponien. Vam llogar una casa, un piset de fet, on vivíem la mare i jo, amb una minyona. [...] Em vaig engreixar moltíssim: de 70 kilos que pesava al juny, al desembre ja

fregava els 100. Vaig arribar a 98,600 per ser més exactes».

Moià era una destinació indiscutible per a aquelles persones que volien o havien de fer salut, és a dir, havien de prendre els bons aires a causa de les malalties respiratòries, sobretot la tuberculosi, una plaga de postguerra que va fer molt de mal al país. Com tants d'altres, l'estiueig d'Eduard Castellet va començar per raons de salut. Al cap dels anys, però, ja era un estiuejant habitual, dels que obrien la casa per Setmana Santa, s'hi instal·laven a l'estiu i baixaven a Barcelona a començaments de setembre.

Va ser a la casa blanca del carrer Gregorio Marañón on el vaig anar a trobar a les darreries dels anys noranta, quan vam aterrar a Moià. El coneixia per l'amistat que la seva esposa, la Beatriu Torrents, i ell tenien amb els meus pares i altres amics dels cercles culturals, artístics i empresarials per on es movien. Des d'aleshores i fins fa tres o quatre anys, sempre trobàvem una estona o altra per a fer tertúlia al jardinet de la torre, o alguna vegada a casa nostra, parlant d'amics de la seva generació, dels treballs fets en els anys difícils o comentant l'actualitat més immediata. Si no era d'aquesta manera, ens podíem trobar fent visita a cal Grau, a primera hora del matí, quan anàvem a comprar el diari. Era una presència imprescindible per a completar el panorama

de l'estiueig a Moià. Quan veies les finestres de la casa del carrer Gregorio Marañón obertes, volia dir que començava l'estiueig de veritat.

Conversador infatigable, amb una gran cultura, amb una enorme experiència de coses llegides i fetes al llarg dels anys, Eduard Castellet se'ns presentava com un d'aquells elements que van ser imprescindibles perquè el país no naufragués enmig de la barbàrie franquista. Era un home de cruïlles polítiques i culturals, un empresari amb una enorme sensibilitat pels afers socials, per les lluites obreres, i, alhora, profundament interessat i preocupat per la cultura catalana i la seva projecció al món. I tot plegat, des de Barcelona o des de Moià (vila que el va honorar amb la presidència de la Festa de l'Arbre Fruiter l'any 1988, com després faria amb el seu germà Josep Maria en el 2003), tant és, sempre disposat a col·laborar, a parlar i a compartir hores, idees i converses. El trobarem a faltar.

Nota d'agraïment

Família Petitbò Antúnez

La nostra família vol agrair totes les mostres de condol, suport i afecte rebudes amb motiu de la defunció del nostre estimat marit, pare i avi Sebastià.

Moltes gràcies a tots.

Odontologia conservadora i estètica
Endodòncia i pròtesis
Odontopediatria
Ortodòncia
Cirurgia
Implants i periodòncia
Blanquejaments

Visites diàries

CLÍNICA DENTAL ANFRUNS

Dra. Carlota Anfruns Damians - Odontòloga i Màster en Od. Integrada d'adults
Dr. Lluís M. Anfruns i Serra / Metge - Estomatòleg
Av. de la Vila, 3-5 - 08180 Moià - Tel. 93 820 81 28

DADES METEOROLÒGIQUES

Estació pluviomètrica de l'Escola Pia

LATITUD 41° 48' 53" N LONGITUD 2° 5' 44" ALTITUD 741 m

JULIOL 2017

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	27,7	15,4	21,5	4	2	4	SW	1,8	
De l'11 al 20	29,5	17,6	23,6	4	0	6	SW	0,0	
Del 21 al 31	28,1	16,8	22,5	5	0	6	SW	10,2	12,0

COMPARATIVA JULIOL 1917 - 2017

	1917	2017
Mitjana de les màximes	26,6	28,4
Mitjana de les mínimes	15,1	16,6
Temperatura mitjana	20,7	22,5
Màxima absoluta	31,0	32,7
Mínima absoluta	11,0	9,6
Pluja mensual	48,2	12,0
Pluja màxima en un dia	19,0	6,2
Dies de pluja	7	3

Les dades meteorològiques de Moià actualitzades cada 15 minuts (i les dades històriques des de l'any 2006) es poden consultar a la pàgina web de Carles Illa i Casanova, MeteoMoià.cat. També es pot seguir al Twitter: [@MeteoMoià](https://twitter.com/MeteoMoià), i al Facebook: [Meteo.Moià](https://www.facebook.com/Meteo.Moià).

NOTA DE LA REDACCIÓ

Totes les persones i entitats que vulguin fer-nos arribar articles, cròniques, informacions, etc. per al pròxim número de LA TOSCA, ens ho poden fer arribar fins al dia **5 d'octubre**, a través del correu electrònic latosca@latosca.cat o bé deixant-nos-ho a la nostra bústia, a Can Carner.

CLÍNICA PODOLÒGICA MOIÀ

Centre de Podologia autoritzat pel Departament de Salut Plaça del Colom, 4 2n-2a // 08180 Moià

- QUIROPÒDIES (durícies, ulls de poll, ungles, ...)
- CONTROL PEU DIABÈTIC
- BERRUGUES PLANTARS
- ORTESIS DE SILICONA
- ESTUDIS BIOMECÀNICS
- PLANTILLES PERSONALITZADES
- REVISIONS INFANTILS

HORES CONVINQUDES

DIES DE VISITA

Dilluns
Dimecres
Divendres

Cristina Homs Fargas N° Colegiada:1456 93.820.91.55 - 659.660.348